Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

Mezőcsát Város Önkormányzata

2018.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 4
Bevezetés 4
A település bemutatása 4
Értékeink, küldetésünk 8
Célok 8
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) 10
1. Jogszabályi háttér bemutatása 10
2. Stratégiai környezet bemutatása 11
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége ..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység 46
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége 62
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége 67
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége 73
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása 79
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága 81
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 82
1. A HEP IT részletei 82
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése 82
A beavatkozások megvalósítói 83
Jövőképünk 83
Az intézkedési területek részletes kifejtése ..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 85
3. Megvalósítás 92
A megvalósítás előkészítése 92
A megvalósítás folyamata 92
Monitoring és visszacsatolás 94
Nyilvánosság 94
Érvényesülés, módosítás 96
4. Elfogadás módja és dátuma 96

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Mezőcsát Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait[1], valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

FEKVÉSE, DEMOGRÁFIÁJA:

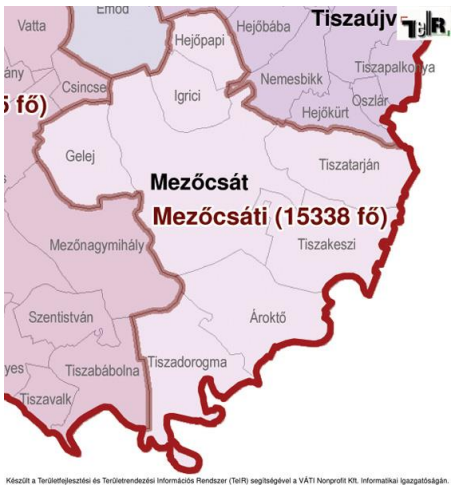
Mezőcsát város Borsod – Abaúj – Zemplén megye déli részén fekszik, az úgynevezett Borsodi Mezőség központi települése. Természetrajzát elsősorban a Mezőség határozza meg, nem található itt nagyobb folyóvíz vagy hegy. A térség növény- és állatvilága szikes pusztákra jellemző.

A város Miskolc és Mezőkövesd között helyezkedik el, nagyjából 35 km távolságra mindkét várostól, a térség életében is meghatározó Tiszaújváros mintegy 20 km-re fekszik.

Jelenleg mintegy 5.800 fő lakja (2017.01.01), népsűrűsége 56,52 fő/km. Népessége teljes egészében magyar nemzetiségűnek vallja magát.

Közigazgatásilag a Mezőcsáti Járáshoz tartozik, annak központja. Járási székhelyként ide tartozik Ároktő, Gelej, Hejőpapi, Igrici, Tiszadorogma, Tiszakeszi és Tiszatarján. E mellett itt található a Mezőcsáti Kistérség, a Mezőcsát és Környéke Területfejlesztési Önkormányzati Társulás, a Dél – borsodi Sürgősségi Betegellátási Társulás és a Dél – borsodi LEADER Egyesület központja is.

[1] Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

1. **Mezőcsáti Járás települései**

TÖRTÉNETE:

A település jelenlegi területe 5-6 ezer éve lakott volt. A város határában megtalált Árpád – kori leletek tanúsága szerint a honfoglalás korában is olyan területnek számított, amely érdemes volt arra, hogy ott megtelepedjenek. A településre vonatkozó első írásos emlékek a XIII. századból valók. Ebben az időben két részből állt: Szabadcsátból, amely a szabad jobbágyok, és Lakcsátból, ami szolgák és szabadosok lakóhelye volt.

A város neve- oklevelekben: Chat, Chiat, Cziath, Tsát, Csath, Csát, MezőCsáth, változó elnevezésekben fordult elő.

A településen élők kezdetben katolikus vallásúak voltak. 1736-ban már református városként említik az iratokban. I. Lipót király 1698-ban adományozott vásártartási jogot az akkor már jelentős mezővárosként számon tartott városnak. Ezt a jogát mai napig őrzi, hiszen minden hónap első szerdáján kerül megrendezésre az állat- és kirakodóvásár.

2. **Mezőcsáti Református Templom kazettás mennyezete**

Lakossága az Árpádok – korától folyamatosan gyarapodott, a középkor jelentős eseményei, mint a tatárjárás és a törökvész hatására időszakokra megcsappant az itt élők száma a békeidőkben mindig

újranépesedett. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc idején a mezőcsátiak a Habsburg Birodalomtól való elszakadás mellett kardoskodtak.

A kiegyezést követően a gazdaságát a hagyományos parasztgazdaságok határozták meg. Iparában elsősorban a kézművesipar volt jelentős, amely a 18. század elején alakulhatott ki. Az iparág jentős mesterei közé tartozott Rajczy Mihály (1817-1869), Kovács Mihály, Kovács Dániel és Kovács Bálint, valamint Nemes Horváth Márton. A bővül a kerámiaipar legjelentősebb termékei közé tartoztak az egyedi – a város fazekas mestereire jellemző - miskakancsók és a butellák. Sajnos a mesterség az 1920-as évek elejére veszélybe került, az 1900-as évek végére teljesen eltűnt.

3. Mezőcsáti Miska kancsók a XIV. századból

A város életében és fejlődésében jelentős volt, hogy rendelkezett saját postahivatallal, gőzmalommal, könyvnyomdával- és kötészettel, saját újság jött létre, 1906-ban a vasútépítés is elérte a várost.

Fontos volt, hogy létrejöttek hitelintézetek is a városban 1891-ben alakult a Mező-Csáthi Takarékpénztár, 1903-ban alakult meg a Borsod Megyei Takarékpénztár Mezőcsáti Fiókja, ezt követően jött létre a Borsod-Miskolci Hitelbank helyi irodája is.

Az ipar fejlődésével egy időben a kereskedelem is fejlődésnek indult. A magánkereskedelem mellett 1903-ban megalakult Mezőcsáti Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet is (Hangya Szövetkezet). A kereskedők jelentős része izraelita vallású volt. Számuk a „Boldog Békeidőkben" csaknem elérte az 1.000 főt, iskolát működtettek, saját zsinagógát építettek, külön temetőjük volt. Kiemelkedő szerepük volt a város gazdasági- és kulturális életében egészen a második világháborúig, a holokausztig. A második világégést követően még sokan visszatértek, de az államosítást követően – mivel magántulajdonukat, üzleteiket elvették sokan a tengerentúlra, az ország más részeire és az akkor alakuló Izraelbe vándoroltak.

4. Zsinagóga

Az első világháború (1914-1918) évei alatt - az ekkor már nagyközségi ranggal rendelkező település - fiatal férfilakosságának jelentős részét besorozták, elvitték katonának a különböző hadszínterekre. A frontokon szolgálatot teljesítő katonák közül 176-an haltak hősi halált, emléküket a Hősök terén 1928-ban emelt emlékmű őrzi.

A második világháborút követően a települést a Szovjetúnió Vörös Hadserege 1944. november 7-én foglalta el, szabadította fel. A második világháborúnak Mezőcsátról összesen 509 áldozata volt.

A második világháborút követő időkben itt is az országos trendek, politikai vonulatok érvényesültek. A Párt az élet minden területét irányítása alá vonta. 1951-ben Mezőcsát már szocialista város volt. Az iskolákat államosították, egyesítették. A járás mezőgazdasági gépigényének kielégítésére Mezőcsáton is létrehozták a Gépállomást. A kisipart szintén szövetkezetbe, ún. KTSZ-be kényszerítették.

1956. október 23-ai események Mezőcsáton különösebb atrocitások, személyi bosszúk nélkül zajlottak le. 1956. november 4-e után a megtorlástól félve Mezőcsátról is többen külföldre menekültek.

A település járási szerepkörű hivatalainak egy része az 1960-as évek közepétől megszűnt, ill. átköltöztek az akkori Tiszaszederkénybe, majd Leninvárosba. Ez a folyamat egészen 1982-ig tartott, amikor Mezőcsát, mint járási székhely megszűnt, és ezt a szerepkört Tiszaújváros vette át. Ezekben az években (1965) készült el a település rendezési terve és ennek megfelelően lebontásra került a község belső magjának egy része, és helyette épültek fel az új bérházak és intézmények (Orvosi Rendelő, Gimnázium stb.). Új lakótelepet alakítottak ki, felszámolásra került a cigánytelep, a honvédség helyi alakulatának alkalmazottai részére új emeletes házak épültek, felújították a laktanyát és felépítették a Tisztiklubot.

1963-ban megindult a gimnáziumi oktatás és 1973-ban felépült az intézmény új épülete.

1989-ben elkészítették, és jóváhagyásra beterjesztették a Mezőcsát nagyközség várossá nyilvánítására vonatkozó kérelmet, a település 1991. január 1-től város lett.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség biztosítása a modern társadalmakban kiemelkedően fontos hiszen sok, és egyre több olyan ember él, akik valamilyen okból támogatásra, segítségre, felzárkóztatásra szorul. Az esélyegyenlőség szempontjából a nők, az idősek, a fogyatékkal élők, a romák, a mélyszegénységben élők és a gyermekek tekinthetőek a legkiszolgáltatottabbaknak, a leginkább veszélyeztetetteknek. Ezért fontosnak tartjuk, hogy városunkban olyan intézkedések szülessenek, olyan projektek valósuljanak meg, amelyek hozzájárulnak ezen csoportok életének jobbá tételére, illetve, hogy olyan környezetet életteret tudjunk teremteni, amelyek által képesek lesznek a felzárkózás megkezdésére.
Mezőcsát Város Önkormányzata fontosnak tartja, hogy kötelező- és választott feladatainak ellátása során érvényesítse az esélyegyenlőségi szempontokat. Erre törekszünk intézményeink működtetésénél, a város mindennapjainak szervezésénél.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Mezőcsát Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemző részének célja

Célunk, hogy 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített célcsoportokba tartozók - mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők - számát, arányát és helyzetét bemutassuk.
További céljaink mindezen csoportokhoz kapcsolódnak, fel kell tárnunk jelenlegi helyzetüket, lehetőségeiket, azokat a problémákat, amelyek a leginkább érintik őket. Fontos az is, hogy a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket górcső alá vegyük, mert mindezek szükségesek ahhoz, hogy elkészülhessen városunk Helyi Esélyegyenlőségi Programja, és annak részeként az Intézkedési Terv, amely tartalmazza a célok megvalósításához szükséges forrásigényt, a végrehajtás lépéseit és ütemezését.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervének célja

Intézkedési Tervünk célja, hogy megtervezzük azon, a célcsoportokhoz tartozó személyeket érintő beavatkozási területeket, és a hozzájuk tartozó intézkedéseket, amelyek javulást hoznak az érintettek életébe, életminőségük ezek által javul, lehetőségeik köre kibővül.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy az intézkedéseket folyamatosan kommunikáljuk, hogy azok mindenkihez eljuthassanak, akik érintettek lehetnek, illetve azok is tudomást szerezzenek ezekről, akik nem érintettek, de esetleg segítőként tehetnek valamit.

Az intézkedések kialakításához, illetve végrehajtásához fontos, hogy Mezőcsát Város Önkormányzata együttműködéseket alakítson ki mind helyi, mind térségi és regionális, mind pedig országos szinten magánszemélyekkel, szervezetekkel.

Rendszeresen kívánunk HEP Fórumokat, munkacsoportüléseket tartani, amelyek hozzájárulnak mind a tervezés, mind az elért eredmények nyomon követéséhez.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról" szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai" fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva
- Magyarország Alaptörvénye (továbbiakban: Alaptörvény),
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.),
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.),
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.),
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény),
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.),
- az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény (továbbiakban: Alapellátási törvény),
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)előírásaira.

Az Ebktv-ben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz:

- EU 2020 stratégia,
- Nemzeti Reform Program,
- Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia,
- „Legyen jobb a gyerekeknek!" Nemzeti Stratégia,
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

- Elősegítse a fogyatékkal élő személyek önálló életvitelét és a társadalmi életben való aktív részvételét.
- Biztosítsa a fogyatékossággal élők számára, hogy a kistérség lakójaként ugyanazokkal a jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezzenek, mint mindenki más.
- Biztosítsa az egyenlő bánásmódról szóló törvény szerint a helyben élő, hátrányos helyzetű csoportok helyzetének javítását.
- A kistérségre jellemző egységes felmérő rendszer kialakítása, amely a pályázatok megírásához nyújthat segítséget.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedései szorosan kapcsolódnak az ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002 azonosítószámú, „Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban –Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása című projekt kertében megfogalmazott célokhoz. Az ITS kidolgozása során is fontos volt, hogy a társadalom perifériájára szorult rétegeket, az esélyegyenlőség szempontjából érzékeny embercsoportokat támogató intézkedések szülessenek. Az ITS és a Helyi Esélyegyenlőségi Program is hozzájárult ahhoz, hogy önkormányzatunk több olyan pályázatot nyújtson be a Terület – és Településfejlesztési Operatív Program valamint az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program keretében, amelyek elősegítik a társadalmi felzárkózást, az integrációt, a hátrányos helyzetű csoportok lakhatásának javítását, az egészségügyi ellátás színvonalának emelését valamint a köznevelési és a közoktatási intézmények fejlesztését.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Mezőcsáti kistérség települései 2004 előtt a tiszaújvárosi térséghez tartoztak, amely nem volt, és nem is hátrányos helyzetű besorolású térség. E mellett Tiszaújváros nem tudott fejlesztő hatást gyakorolni azokra a településekre, amelyek jelenleg a mezőcsáti térséghez tartoznak. Ez volt az oka, hogy a települések részéről igény mutatkozott arra, hogy közösen alkossanak önálló térséget.
Ezen egység összetétele, határai a megalakulást követően a kétezres évek elején megváltoztak, amikor Tiszabábolna és Tiszavalk kiváltak, és a Mezőkövesdi Kistérséghez csatlakoztak, míg Hejőpapi – a Tiszaújvárosi Kistérséget elhagyva - bekerült a Mezőcsáti Kistérség települései közé. A térség, illetve a

térség települései a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint a térség komplex programmal fejlesztendő, míg a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerint a települések kivétel nélkül kedvezményezett településnek számítanak.

A térség a 2007-2013-as pályázati ciklusban – amely a korábbi HEP időszakát illeti – is több fejlesztést valósított meg. Ezek a fejlesztések érintették a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását - (TÁMOP-5.1.1-09/6-2010-0008, TÁMOP-5.2.3-A-11/1-2011-0001), az egészségügy fejlesztését (TIOP-2.1.2-07/1-2008-0006) és a közoktatás fejlesztést is (ÉMOP 4.3.1/B-09)

A 2014-ben kezdődő Európai Uniós fejlesztési ciklusban is több olyan projekt valósul meg, amelyek elsősorban a hátrányos helyzetű gyermekek helyzetének javítását, az iskolákban és óvodákban megvalósuló szociális munkát célozták meg. Az EFOP – 1.4.2-16 azonosítószámú konstrukció keretében lehetőség nyílik a TÁMOP-5.2.3-A-11/1-2011-0001 keretében már megkezdett Gyerekesély Program szakmai munkájának folytatására, míg az EFOP-2.1.2-16-on belül a Gyerekesély Programokhoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztésekre is sor kerül. Az EFOP-3.2.9-16-os pályázat az óvodai és iskolai szociális munka bevezetését célozza meg. A 2018.12.31-ig tartó projekt megteremti a hátteret ahhoz, hogy a Gyermekjóléti Központok a pályázat lejártát követően is zökkenőmentesen elláthassák ezt, a kötelezővé lett feladatot.

Mindezek mellett fontos kiemelni a Dél-borsodi LEADER Egyesületet is, amely a Mezőcsáti Kistérség településén is sokrétű és eredményes fejlesztő munkát folytat. 2017-ben elfogadott Helyi Fejlesztési Stratégiájukban olyan intézkedéseket fogalmaztak meg, amelyek hozzájárulnak a munkahelyteremtéshez, a hátrányos helyzetű csoportok támogatásához.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

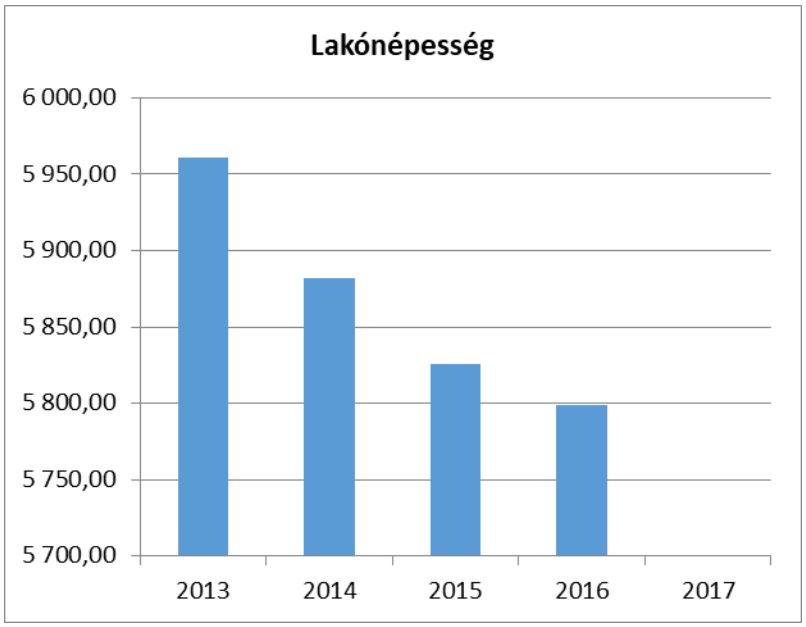
A települési esélyegyenlőségi program a Szociális és Munkaügyi Minisztérium által kiadott Módszertani Segédlet és Gyakorlati Útmutató Helyi Esélyegyenlőségi Programok Megalkotásához, az emberi erőforrások minisztere 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelete a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól alapján készült.

A helyzetelemzés elkészítésekor a KSH és a TEIR adatbázisait, népszámlálási adatokat és Mezőcsát Város Önkormányzata által szolgáltatott adatok is felhasználásra kerültek. Ezek mellett pedig információval szolgált a település honlapja, és mindazon – az online térben elérhető – bejegyzések, tartalmak, amelyek az elemzés megalkotásakor fellelhetőek voltak.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2013	5 961,00	
2014	5 882,00	99%
2015	5 826,00	99%
2016	5 799,00	100%
2017		0%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

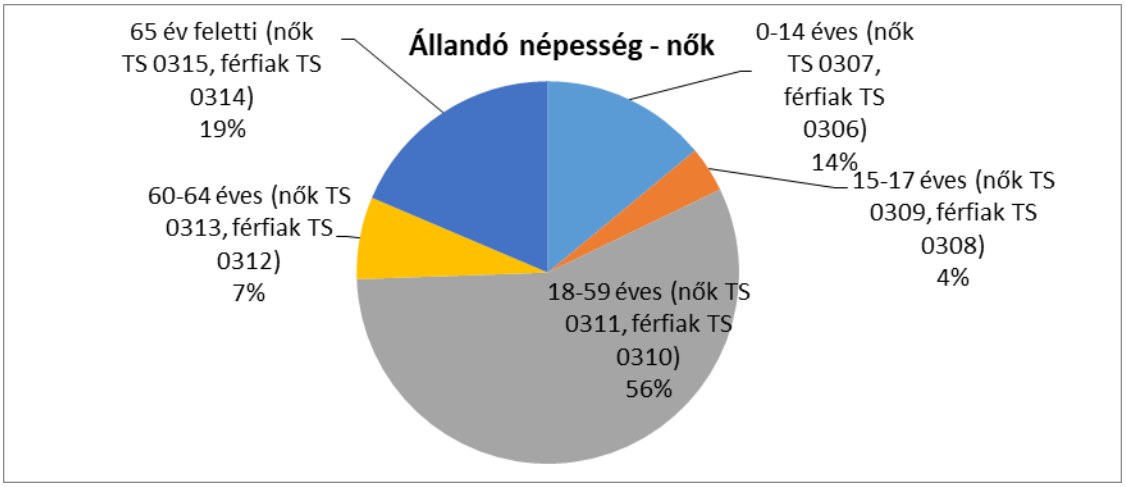

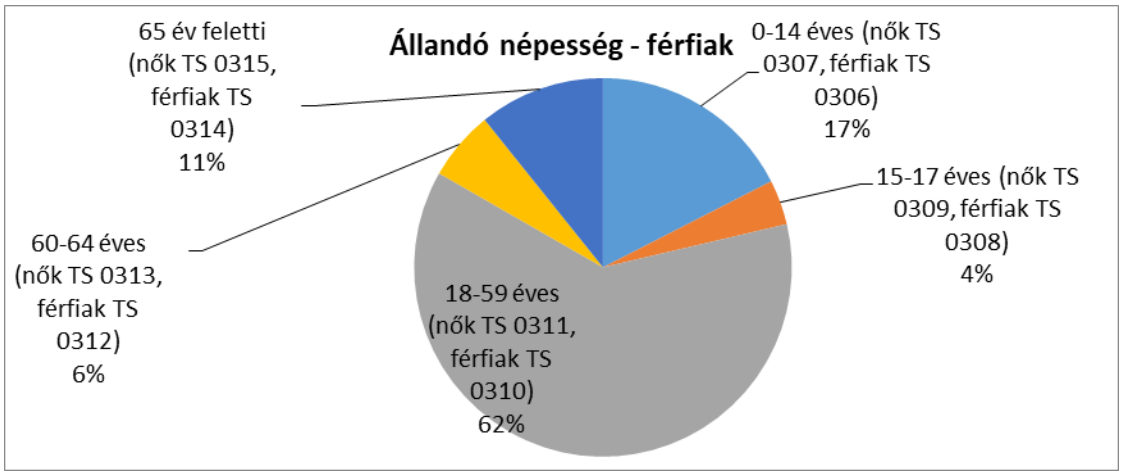
A táblázat adatainak tanúsága szerint városunk lakossága 2013 óta is – akárcsak az azt megelőző években- csökkenő tendenciát mutatnak, amelynek több oka is lehet, úgy mint az alacsony születésszám, az ehhez viszonyítva magas mortalitás és a nagyobb városokba, illetve külföldre való elvándorlás.

2.1. számú táblázat - Állandó népesség (a 2016-os év adatai)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Nők	Férfiak	Összesen	Nők	Férfiak
Állandó népesség száma	3 080,00	2 996,00	6 076	50,69%	49,31%
0-2 évesek	196	3,23		%	
0-14 éves	431	524		7,09%	8,62%
15-17 éves	119	115		1,96%	1,89%
18-59 éves	1 743,00	1 856,00		28,69%	30,55%
60-64 éves	214	178		3,52%	2,93%
65 év feletti	573	323	896	9,43%	5,32%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fenti táblázat és az alább megtekinthető diagramok azt rögzítik, illetve demonstrálják, hogy az állandó népességen belül a nők száma magasabb a férfiakénál. Ha a korosztályi lebontást vizsgáljuk, kitűnik, hogy ez a tendencia a 18-59 évesek kivételével mindenhol megfigyelhető.

2.2. számú táblázat - 15-17 éves gyermekek száma

Korcsoport	Fő		Változás
	2001	2011	Fő
15 éves gyermekek száma			**0**
16 éves gyermekek száma	82	70	-
17 éves gyermekek száma	75	72	**-3**
Összesen	**157**	**142**	**-15**

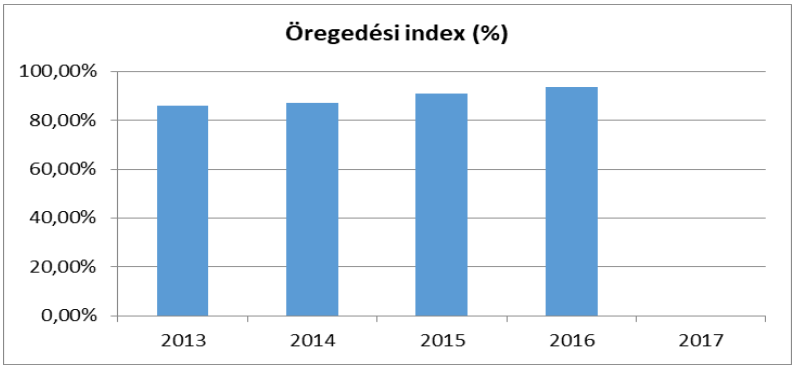
Forrás: TEIR - KSH, Népszámlálási adatok

Ha a 15-17 éves korosztály számnak alakulását vizsgáljuk 2001 - ben és 2011-ben megfigyelhető, hogy egyik korosztály létszáma se éri el a 100 főt. Ha a két vizsgált év összesített adatait nézzük pedig jól látható, hogy 10 év alatt a korcsoportokba tartozók száma csökkenést mutat. Ennek okát a meg nem született gyermekek számában és az elvándorlásban látjuk.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2013	849	988	85,93%
2014	850	975	87,18%
2015	880	969	90,82%
2016	896	955	93,82%
2017			

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

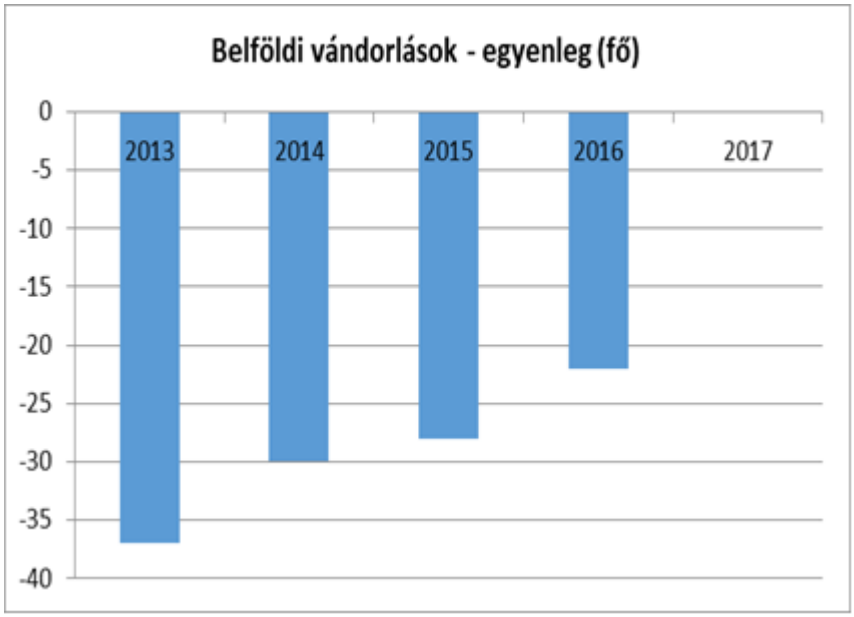
A fenti adatok alapján megfigyelhető, hogy Mezőcsáton 2013 és 2016 között a 0-14 évesek száma magasabb a 65 év felettiekétől, ami azt jelenti, hogy nem tapasztalható a város elöregedése. Viszont az öregedési index növekedése tapasztalható.

A következő táblázatokban szereplő adatok mutatják meg, hogy ténylegesen mi jellemző a város népesedési folyamataira, tendenciáira.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás	Elvándorlás	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma
2013	101	138	-37	-6
2014	108	138	-30	-4,89
2015	89	117	-28	-4,58
2016	109	131	-22	-3,62
2017			0	

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

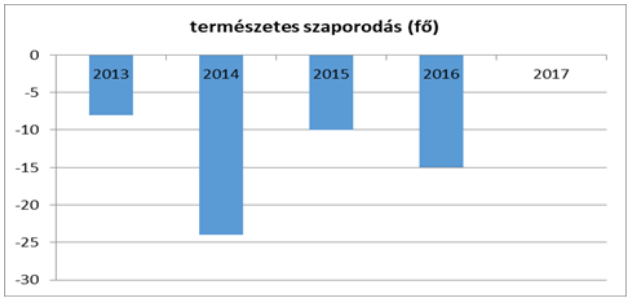
Az 5. számú táblázatban szereplő, és a hozzá kapcsolódó grafikonon megjelenő adatok azt tükrözik, hogy Mezőcsát városát is érinti egyfajta belső migráció. A számok tanúsága szerint 2013 és 2016 között minden évben az a jellemző, hogy többen hagyják el Mezőcsátot, mint amennyien ide érkeznek. Ennek

számos oka lehet, amelyek közül a leginkább domináns a munkahelyek hiánya, illetve az ország más részein tapasztalható munkaerőhiány, amely egyfajta elszívó erőként hathat.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Élve születések száma	Halálozások száma	Természetes szaporodás (fő)
2013	76	84	-8
2014	56	80	-24
2015	63	73	-10
2016	62	77	-15
2017			0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A belső vándorlás és a természetes szaporodás az, ami ténylegesen megmutatja a város népesedési folyamatait. A 2013 óta vizsgált időszakban az oda – és elvándorlást vizsgálva a 2016-os év volt a legkedvezőbb, akkor az 1000 főre vetített egyenleg -3,62 fő volt, a legrosszabb időszakban ez a szám – 6 fő 2013-ban.

A természetes szaporodást vizsgálva láthatjuk, hogy 2013 és 2016 között minden évben magasabb volt a halálozások száma, mint az élve születéseké. A legkevésbé 2013-ban csökkent a lakosság, ekkor a természetes szaporodás -8 fő volt, az ezt követő évben viszont mélypontra került a -24 fővel. 2015-től azonban valamelyes javulás figyelhető meg. Bízunk benne, hogy ez a következő években is folytatódik.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Városunkban az álláskeresők aránya sajnálatos módon a 2013 és 2016 közötti időszakban is emelkedett. Ennek oka, hogy ezekben az években sem létesült olyan vállalkozás a városban, amely jelentős foglalkoztatóként jelenhetett volna meg.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy helyzetükön önerőből változtassanak.

A magyarországi romák kétségkívül az ország legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportjai közé tartoznak. A mintegy 6-700 ezres roma népesség négyötöde él létminimum alatt, többségük társadalmi és fizikai értelemben is szegregált, vagy szegregálódó településeken, településrészeken. Lakáskörülményeik évtizedekre vannak a magyarországi átlagtól, oktatási és munkaerő-piaci esélyeik jóval alacsonyabbak a nem romákénál, egészségügyi helyzetük katasztrofális. A romák helyzetét pusztán a fenti jellemzőkkel meghatározni – az őket körülölelő társadalmi előítéletek hatásának számbavétele nélkül – pontosan mégsem lehet. A szociális létbizonytalanság mellett a kirekesztettség jellemző a legtöbb romára közös jellemzője, és e két jellemző együtthatója az a kilátástalan élethelyzet, amely nagy valószínűséggel egész életükben távol tartja őket a társadalmi fősodortól. Az egyre erősödő társadalmi feszültségek és az ezzel párhuzamosan megszaporodó radikális és szélsőséges megnyilvánulások is mutatják, a roma lakosság társadalmi integrációja ma sürgetőbb feladat, mint valaha. A helyzettel történő őszinte, közhelymentes szembenézés, valamint a felelős döntéshozatal is kiemelt feladat. A romák széleskörű társadalmi kirekesztődésének erősödése az etnikai feszültségek kezelhetetlen mértékű kiéleződéséhez vezethet, egyszersmind súlyosan visszavetheti a település és az egész ország gazdasági teljesítőképességét.

Gyakori tévhit, hogy a romák (érdemtelenül) túltámogatottak, ezzel szemben kutatások igazolják, hogy sem a helyi, sem az országos hatáskörű különböző fejlesztési programokban nincs kellő mértékben reprezentálva a roma lakosság, sőt a célzottan romáknak szánt források is sokszor alacsony hatásfokkal érik el a célcsoportot. A helyi esélyegyenlőségi program éppen abban segíthet, hogy megmutassa milyen

eszközök egymásra építésével lehetséges valódi eredményeket elérni akár anélkül, hogy arra jelentős külön forrást biztosítanának. A települési önkormányzatnak esélyegyenlőségi programja tervezésekor nem csak arra kell ügyelnie, hogy miként javítsa célprogramokkal, vagy többségi programokba történő integrálásuk révén a romák lakhatási, oktatási, szociális és egészségügyi helyzetét: olyan beavatkozásokat szükséges terveznie, amelyek egyszersmind oldják a romák kirekesztettségét is. Nem elég tehát például betonúttal ellátni a „roma telepet", szükség van a szegregációból történő kitörés útjainak megkönnyítésére is. Még a legjobban előkészített programok sem fogják elérni hatásukat, ha maguk a romák nem kapcsolódnak be a programok előkészítésétől a végrehajtásig minden szinten.

A romák helyzetének vizsgálatakor óhatatlanul felmerülő alapprobléma, hogy hivatalos etnikai adatok nem, vagy csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezethet. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca": a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségből fakadó összes probléma „cigánykérdésként" való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember roma. Az viszont kijelenthető, hogy a romák élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt. (Cserti-Csapó-Orsós 2012)

E terület vonatkozásában a következőkben tekintsük át azokat az alapvető jogszabályi rendelkezéseket, amelyek a foglalkoztatási és szociális, valamint egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférés, a lakhatási körülmények javítását szolgálhatják.

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról. A törvény meghatározza a pénzbeli, a természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások egyes formáit, a jogosultság feltételeit, annak megállapítását, a szociális ellátás finanszírozásának elveit és intézményrendszerét, a szociális ellátást nyújtó szervezet és a jogosult közötti jogviszony főbb elemeit, továbbá a fenntartónak a szolgáltatóval, illetve intézménnyel kapcsolatos feladat- és jogkörét, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenységet végző személy adatainak működési nyilvántartására vonatkozó szabályokat. a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. Törvény. A törvény meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat. a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény. A törvény célja a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog gyakorlásának elősegítése, a foglalkoztatási feszültségek feloldása, valamint az álláskeresők támogatásának biztosítása a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. tv. A törvény célja a nemzetiségek sajátos kultúrájának megőrzésének, anyanyelvük ápolásának és fejlesztésének, egyéni és közösségi jogainak széleskörű biztosításának elősegítése, figyelemmel Magyarország Alaptörvényében a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalásra, továbbá a nemzetiségek védelme érdekében.

A szegénységben élők, a roma közösségek helyzetének elemzése során vizsgálni kell az Ebktv. által rögzített, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesülését. Az Ebktv. 8. és 9. §-ai értelmében közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetiséghez tartozása, társadalmi származása, vagyoni helyzete miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, vagy az a rendelkezés, amely ezen személyeket, csoportokat lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányos helyzetbe mint a velük összehasonlítható személyeket, csoportokat.

Egy százaléknál is kevesebb roma tanul ma a hazai egyetemeken és főiskolákon a legfrissebb adatok szerint. A legfeljebb érettségizett romák aránya is mindössze csak 3,2 százalék a népcsoporton belül, szakmunkás-bizonyítványig 16,6 százalékuk jut el. A roma népesség 80,2 százaléka legfeljebb 8 általánossal, vagy azzal sem rendelkezik. A foglalkoztatási adataik ennek megfelelőek: miközben 1987-ben még 62 százalékuknak volt állandó munkája, addig 1994-ben már csak 22,6 százaléknak, és ez még tovább csökkent 2003-ra, amikor a munkaképes korú cigányoknak már csak 21 százaléka rendelkezett munkahellyel. Azok a romák, akik az 1990-es évek elején voltak kisgyerekek, ma már egyetemre járhatnának, vagy éppen adófizető munkavállalók lehetnének.

Ahhoz, hogy a gazdasági fejlődést ne akadályozza a tudás, a szakképzettség és a készségek hiánya, versenyképes munkaerőre van szükség. A tudásalapú társadalom kihívásainak való megfelelés az ismeretek, a készségek és alkalmazkodóképességének folyamatos fejlesztését kívánja meg, amit az egész életen át tartó tanulás kereteinek kialakítása biztosíthat. Ehhez javítani kell az oktatás és képzés minőségét, erősíteni kell az oktatás és a gazdaság közötti kapcsolatokat, és biztosítani kell a versenyképes tudás és készségek megszerzését. A munkaerő egészségi állapota szintén kulcseleme a versenyképességnek.

A társadalmi beilleszkedés elősegítésének, a szegénység és a társadalmi kirekesztődés megelőzésének és leküzdésének fontos eszköze a munkaerő-piaci részvétel, a foglalkoztatás. Ahhoz, hogy mindenkinek esélye legyen a munkaerőpiacon való részvételre, a foglalkoztatás, az oktatás és képzés, valamint a szociális szolgáltatások területén egyaránt erőfeszítéseket kell tenni a kirekesztés megelőzésére. A hátrányos helyzetű emberek – a roma népesség, a hátrányos helyzetű térségben élők, a fogyatékkal élők – helyzetének javításához az oktatási lehetőségekhez, a szociális szolgáltatásokhoz és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférhetőség tekintetében tapasztalható regionális különbségek csökkentése is szükséges.

Minden embernek megvolt/van az egyéni arculata a teljesítőképességét illetően. A rossz kedélyállapot, a céltalanság és a remény elvesztése legalább olyan veszélyes, mint egy halálossá is válható ragályos betegség. Az állam-szocialista gazdasági struktúrák lebontása, a mindenkire kiterjedő állami gondoskodás megszűnése, a képességek, készségek és tudásformák piaci leértékelése nagyon sok ember - közte a cigány kisebbség többségét - a teljes leszakadás, a reménytelenség helyzetébe sodorták40. A munkalehetőség elvesztése az adósságcsapdát, a lakhatás elvesztésének veszélyét, a társdalomból, a munkamegosztásból való kiszorulást, az ebből adódó emberi együttműködési, érintkezési kapcsolatok drasztikus felszámolását, a szociális válságot is jelentette.

Ma Magyarországon – így a Mezőcsáti Kistérségben is -, a tanulás, a minőségi oktatáshoz való hozzáférés a felemelkedés szinte kizárólagos útja azok számára, akik az elmúlt években, a gazdasági átalakulás veszteseivé váltak. Az esélyteremtés tehát morális kötelesség is.

Mivel nem lehet regisztrálni a romákat, így számadatunk nincs, ezért becslések és körülbelüli adatok állnak rendelkezésünkre, illetve korábbi mérésekből tudunk csak kiindulni. Nincs abszolút igazság, a halak a víz felett, az emberek a víz alatt nem jutnak levegőhöz. A cigányok azok közé kerültek, akik elvesztették korábbi, alacsony szinten meglévő létbiztonságukat. A korábban „megszerzett" alacsony végzettség sem a többségi akarat kényszere volt, hanem ez a példakép öröklődött.

Az 2001. évi magyarországi népszámlálás adatai szerint 442 739 fő, vagyis a lakosság 4%- a vallotta magát valamelyik hivatalosan elismert nemzetiséghez tartozónak. Magyarországon 13 törvényben elismert nemzetiség él, ezek között 12 nemzeti kisebbség, illetve 1 etnikai kisebbség, a cigányság.

Magyarország nemzetiségei: bolgárok, cigányok/romák, görögök, horvátok, lengyelek, németek, örmények, románok, ruszinok, szerbek, szlovákok, szlovének, ukránok.

A romák helyzetének megismerésére vonatkozó információk ügyében a kistérségben lévő a Cigány Kisebbségi Önkormányzatok fogalmazták meg a véleményeiket. Nagyobb támogatást nem kapnak az önkormányzatoktól – elmondásuk szerint -, így ők sem tudják a hozzájuk forduló romákat segíteni céljaik elérésében. Két fő tevékenységet tudnak megvalósítani általában a szegényes költségvetésből, melynek egyike az ételosztás, a másik ruhaosztás.

· Kiállítják a roma hovatartozást igazoló okiratot, amivel a tanulók ösztöndíjra tudnak pályázni.

· A kistérségben élő romák között vannak olyanok, akik korábban még nem láttak maguk előtt olyan mintát, amit érdemes lett volna követniük, igazán még nem is tudtak asszimilálódni. „Igaz legtöbb kisgyermek tiszta és rendes ruhában jár, azzal nincs probléma, de a tanulás fontosságát még nagyon sokan nem ismerték fel. A szülők hozzáállásán nagyon sokat kellene változtatni, mert igazán ők felelnek gyermekeik fejlődéséért. A kistérségben lakó roma családok között sokan nem viszik gyermekeiket óvodába a kis csoporttól kezdve. Sajnos sokan az utolsó évben íratják be óvodás korú gyereküket, mert ekkor már kötelező."

· A tanórán kívüli foglalkozásokkal versenyképesebbé, színvonalasabbá teszik az oktatást. Az intézményekben színvonalas oktatásban részesülnek a nebulók.

· A szülők oldaláról nagymértékben érzékelhető a diszkrimináció. Sajnos a sztereotípiákat nagyon nehezen lehet megváltoztatni. A roma szülők között is vannak olyanok, amelyek gyermekeik tanulmányait nem követik figyelemmel. Erősebb az érdeklődés az alsóbb osztályokban. Ott még tud a szülő segíteni és ezt többen meg is teszik. A szülői értekezletekre, illetve a fogadóórákra sajnos nem rendszeresen járnak, de ahol van IPR-s program, ott a program keretében negyedévente szöveges értékelést kapnak gyermekeikről.

· Ha az oktatástól eltávolodva a munkavállalást nézzük, akkor tapasztalható, hogy a munka lehetősége nagyon korlátozott a dolgozni akaró romák számára, így jelentős részük munkanélküli segélyt vesz igénybe.

· A kistérség településein a romák hagyományőrzésben, életmódjuk tekintetében rendkívül sokfélék. Társadalmi beilleszkedésük szempontjából három csoportra oszthatók. Akik már felhagytak a hagyományos cigányéletformával, többnyire az átlagnak megfelelő gazdasági és kulturális szinten élnek. Sokan elindultak ezen életforma felé, de legtöbbjük jelenleg munkanélküli, alkalmi munkából, segélyből és a családi pótlékból élnek. Alacsony gazdasági és kulturális színvonalat tudnak biztosítani maguknak és családjuknak. Vannak olyanok, akik elzárkóznak a „beilleszkedés" gondolatától, vagyis máról holnapra élnek. A szocializációnak a mélyen gyökerező előítéletek a legfőbb akadályai, az életkörülmények, a képzettség, a műveltség különbözőségét a társadalmi környezet jelentős része a cigányság bűneként értelmezi. Sajnos a sztereotípiákat nagyon nehezen lehet megváltoztatni.

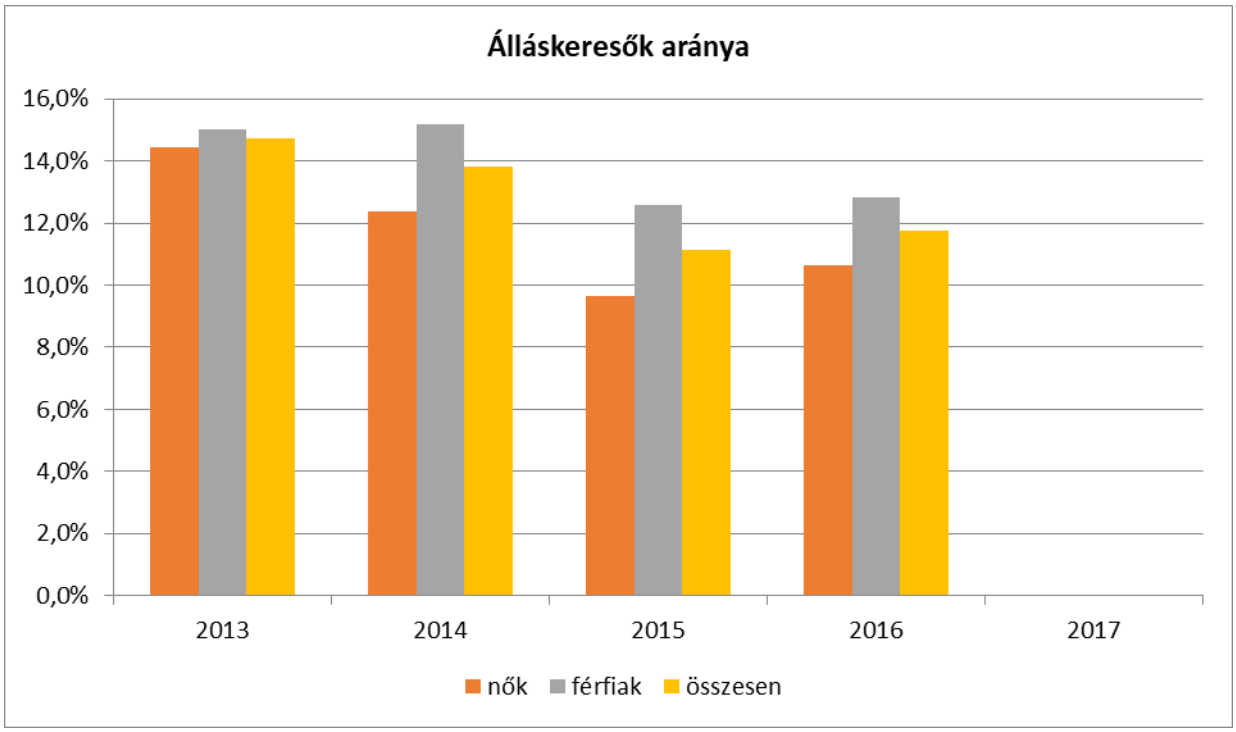
· A közfoglalkoztatottak nagy %-a roma származású, mert nincs versenyképes végzettségük. Sőt a legnagyobb gondot a felnőtt romáknál a végzettség hiánya jelenti. A felnőtteket nem lehet és nem is akarják meggyőzni a szakmák erejéről, hogy jobb életet, magasabb egzisztenciát tudnak így családjuknak biztosítani.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

3.2.1. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Nő (TS 0804)	Férfi (TS 0803)	Összesen	Nő (TS 0802)		Férfi (TS 0801)		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	2 150	2 205	4 355	310,5	14,4%	331	15,0%	642	14,7%
2014	2 118	2 198	4 316	262,25	12,4%	333,75	15,2%	596	13,8%
2015	2 098	2 169	4 267	202,5	9,7%	272,75	12,6%	475	11,1%
2016	2 076	2 149	4 225	220,75	10,6%	275,5	12,8%	496	11,7%
2017	n.a	n.a	0	209,75		266,5		476	

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

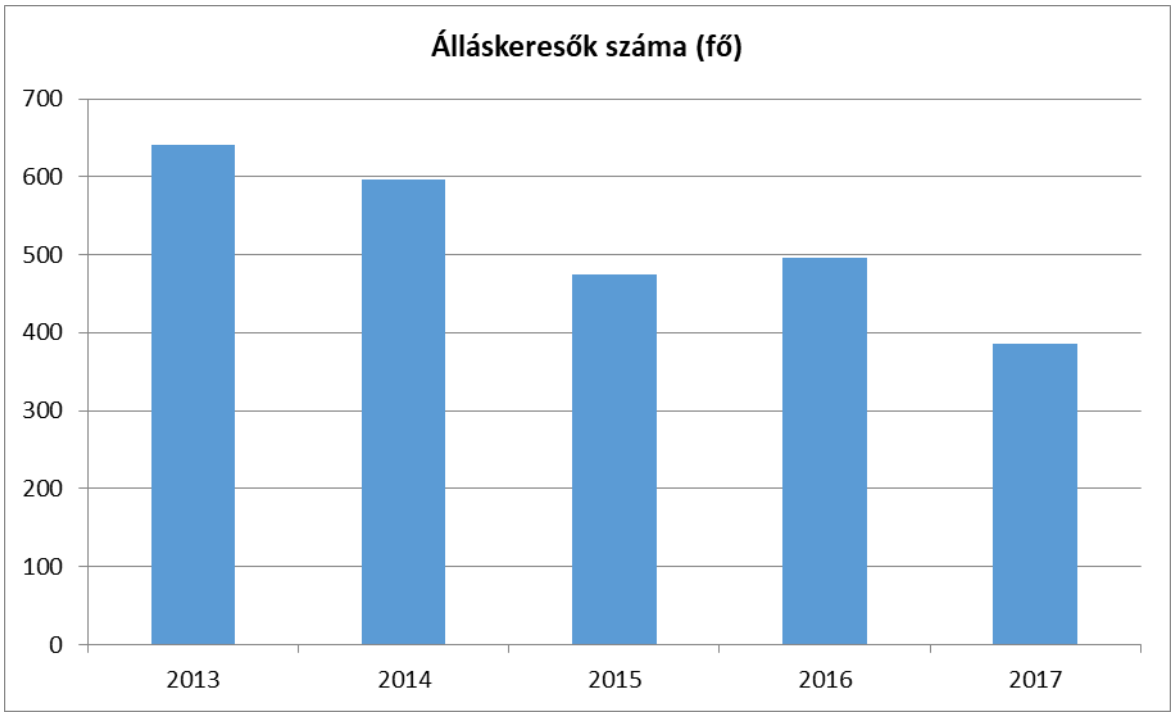

A fenti táblázatban foglaltak szerint 2013 óta folyamatosan csökken az állandó népesség a 15 -64 éves korosztályt vizsgálva. A nyilvántartott álláskeresők száma és aránya 2015-ig csökkenést mutat, majd 2016-ban enyhe emelkedés tapasztalható.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2013	2014	2015	2016	2017
		641,5	**596**	**475,25**	**496,25**	**385**
20 év alatti (TS 1002)	Fő	14,25	29,5	35,75	41	28,5
	%	2,2%	4,9%	7,5%	8,3%	7,4%
20-24 év (TS 1003)	Fő	99	84,5	78,75	70,25	64
	%	15,4%	14,2%	16,6%	14,2%	16,6%
25-29 év (TS 1004)	Fő	72,75	69,5	60,75	66,5	47,25
	%	11,3%	11,7%	12,8%	13,4%	12,3%
30-34 év (TS 1005)	Fő	59	51,25	33,75	48,5	30,75
	%	9,2%	8,6%	7,1%	9,8%	8,0%
35-39 év (TS 1006)	Fő	69,75	68,5	39,5	47,75	39,25
	%	10,9%	11,5%	8,3%	9,6%	10,2%
40-44 év (TS 1007)	Fő	85,25	63,25	46,25	42,25	34,75
	%	13,3%	10,6%	9,7%	8,5%	9,0%
45-49 év (TS 1008)	Fő	76,5	70,25	57,5	50,5	35,75
	%	11,9%	11,8%	12,1%	10,2%	9,3%
50-54 év (TS 1009)	Fő	83,25	71,75	46,5	55,5	41
	%	13,0%	12,0%	9,8%	11,2%	10,6%
55-59 év (TS 1010)	Fő	65,75	67	46,75	44	26,5
	%	10,2%	11,2%	9,8%	8,9%	6,9%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	16	20,5	29,75	30	37,25
	%	2,5%	3,4%	6,3%	6,0%	9,7%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az álláskeresők számát több korosztályra lebontva tudjuk górcső alá venni. Itt az adatok teljesek, hiszen 2013 és 2017 közötti számok is rendelkezésre állnak. A tendencia az, hogy 2013-tól folyamatosan csökken az álláskeresők száma a 20 év alattiak és az 59 év felettiek összességében. Két korcsoport van, ahol nem tapasztalható csökkenés az időszak végére. Ez a 35 – 39 év közöttiek és az 59 év felettiek csoportja.

Nem áll rendelkezésre adat a 3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és arányáról, illetve a 3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség számáról sem.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

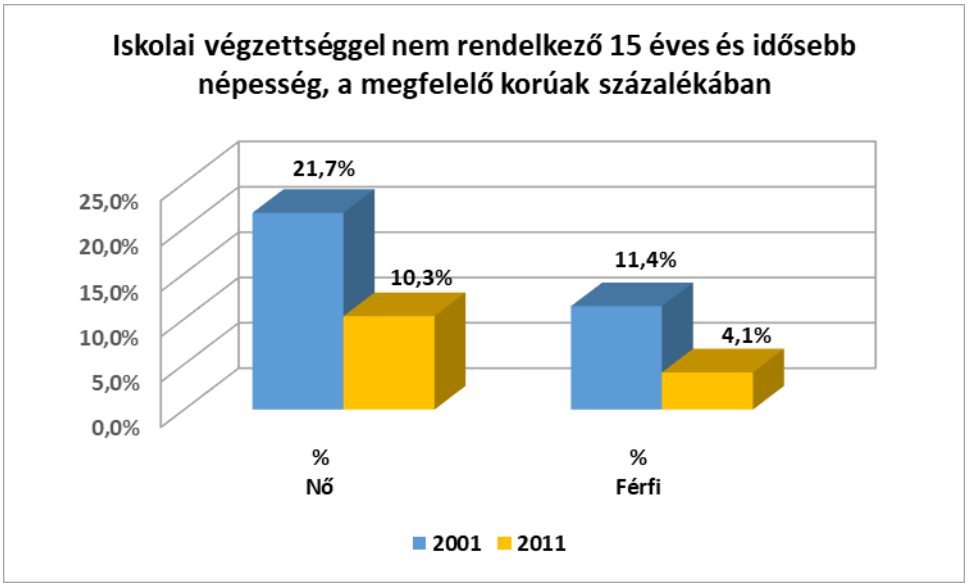
Egy településen az alap-, közép- esetleg felsőfokú oktatás léte és minősége nemcsak egy település, illetve térség gyermekeinek fejlődését befolyásolja, hanem hozzájárul a település népességmegtartó erejének növeléséhez mind a pedagógiai munka, mind az infrastrukturális tényezők, és az eszközellátottság tekintetében is. Adott település alap-, közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkező népességének arányát mindez együttesen határozza meg, különösen akkor, amikor kiemelkedő tekintettel kell lenni a környező városok elszívó hatása által generált magas fiatalkori elvándorlásra.

A népesség korösszetétele hasonló súllyal esik a latba egy település lakosságának iskolai képzettsége meghatározásakor, hiszen a fiatalabb korosztály aránya általában magasabb végzettséget is jelent.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Nő (TS 1602)	**Férfi** (TS 1601)	**Nő**	**Férfi**
	%	%	%	%
2001	78,3	88,6	21,7%	11,4%
2011	89,7	95,9	10,3%	4,1%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

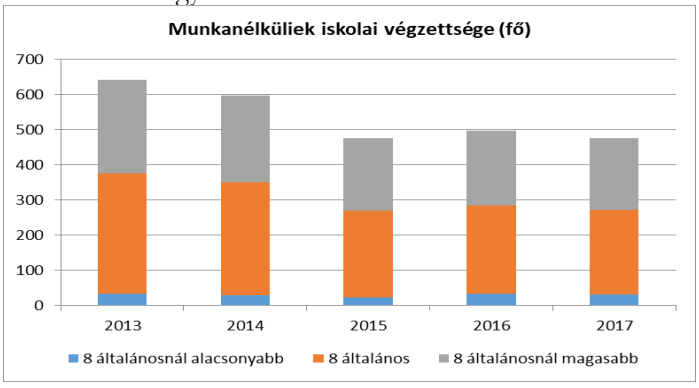

A vizsgált években megfigyelhető, hogy egyre nagyobb azoknak az aránya, akik az általános iskola 8. évfolyamát befejezték. A férfiak között ez az arány valamivel magasabb. Ennek oka az is lehet, hogy azok a nők, akik az általános iskola végzése közben teherbe esnek, jó eséllyel nem fejezik be az általános iskolai tanulmányaikat.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2013	642	32,75	5,1%	343,25	53,5%	265,5	41,4%
2014	596	29	4,9%	321	53,9%	246	41,3%
2015	475	22,25	4,7%	247,25	52,0%	205,75	43,3%
2016	496	33	6,6%	251,75	50,7%	211,5	42,6%
2017	476	29,75	6,2%	241,5	50,7%	205	43,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fenti táblázatban jól látható, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma csökkent 2013 és 2017 között. Képzettségbeli összetételük is közel azonos. Egyre kevesebb a 8 osztálynál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők száma, a vizsgált években közel azonos az általános iskolát befejezettek, míg csökken a 8 általánosnál magasabb végzettséggel rendelkezők száma.

Ennek oka, hogy a városban általánosságban a 8 általánost vagy annál kevesebb évfolyamot végzettek kerülnek az álláskeresők közé, míg a szakképzettséggel, vagy akár felsőfokú végzettséggel rendelkezők közül egyre többen el tudnak helyezkedni, akár a térségben, akár az ország vagy a világ más részein.

A 3.2.7. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők számáról és a 3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában nincs adat.

c) közfoglalkoztatás

Az önkormányzaton belül több közmunkaprogram működik, függően a lakosság iskolai végzettségétől. Ez minden év elején (január-február) kiírásra kerül. Ennek köszönhetően, ha csak átmenetileg is, munkahelyeket tud biztosítani az itt lakóknak.

Hátrányos helyzetű, és roma lakosság foglalkoztatásának elősegítése

Hátrányos helyzetű munkavállaló:

- minden olyan 25. életévét be nem töltött személy, aki még nem állt rendszeres, fizetett alkalmazásban; minden olyan súlyos testi, szellemi vagy lelki betegségből fakadó fogyatékossággal élő személy, aki ennek ellenére képes belépni a munkaerőpiacra;
- minden olyan, a Közösség területére munkavégzés végett beköltöző vagy már beköltözött, vagy ott letelepedett migráns munkavállaló, aki és/vagy nyelvi képzésre szorul;
- minden olyan személy, aki legalább háromévi kihagyás után újra dolgozni kíván, különösen azok, akik munkájukat a családi élet és a hivatás összeegyeztetésének a nehézségei miatt adták fel, a munkába állás utáni első hat hónapban;
- minden olyan 45. életévét betöltött személy, aki nem szerzett középfokú vagy azzal egyenértékű képesítést;
- minden hosszú távon, azaz megszakítás nélkül 12 hónapig munkanélküli személy, a munkába állás utáni első hat hónapban.

A város minden lakójának érdeke a szolidaritás erősítése, amely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit.

A cigányság Magyarország legnagyobb etnikai kisebbsége, ami egyúttal Európa negyedik legnagyobb roma közösségét is jelenti. A csökkenő nem-roma népességgel szemben létszámuk nő, és a demográfiai előrejelzések szerint a következő 50 évben népességen belüli arányuk a jelenlegi 5%-ról 11%-ra emelkedik.

A cigány népesség iskolázottsági színvonala a különböző pozitív intézkedések ellenére is rendkívül alacsony. Képzettségi szintjük az utóbbi években ugyan jelentősen emelkedett, de a többségi társadalomtól való elmaradásuk nem mérséklődött.

Munkaerő-piaci szempontból a piacgazdasági átalakulás egyik legnagyobb vesztese a cigányság. A rendszerváltást követően a foglalkoztatáshoz szokott munkaképes korú romáknak több mint a fele veszítette el állását, s így valamennyi foglalkoztatási mutatójuk lényegesen rosszabb, mint a többségi társadalomé. Az iskolázatlan és szakképzetlen romák számára az elsődleges munkaerőpiac alig kínál kereső foglalkozást, és még az alkalmi munkavállalás területén is hátrányban vannak.

Foglalkoztatottsági szintjük körülbelül a fele, munkanélküliségi rátájuk három-ötszöröse, az egy keresőre jutó eltartottak aránya háromszorosa a nem cigány lakosságénak. Így sokuknak csupán a családi pótlék és a szociális segélyek biztosítják a megélhetéshez szükséges jövedelmet, ezért a roma háztartások fele él tartós szegénységben. Az állandósuló, immár több mint egy évtizedes munkanélküliség miatt egyre szélesebb körben fenyeget az inaktivitás normává rögzülésének veszélye.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A városban sajnálatos módon még mindig nem jelent meg olyan gazdasági erővel jelentkező vállalkozás, amely az itt lévő álláskeresők számára munkalehetőséget biztosítana. A munkavállalást nehezíti, hogy a tömegközlekedés nem túl jó minőségű. Megszűnt a vasúti közlekedés, az autóbusz járatok pedig nem minden esetben igazodnak a nagyobb városokban működő munkahelyek műszakrendjéhez, így meglehetősen nehéz még az ingázás is.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés a fiatalok, a 18-29 éves korosztály számára a legkevésbé hozzáférhető. Ennek egyik oka, hogy a településen sem a fiatalok foglalkoztatását, sem pedig a fiatalok munkaerőpiacra való átmenetét megkönnyítő program nincsen.

A vonzáskörzetben a munkaügyi központ tájékoztatása szerint igénybe vehető a pályakezdőket foglalkoztató számára a bértámogatás, és az 1. munkahely garancia program.

Mivel azonban a vonzáskörzetben is alacsony a betöltetlen álláshelyek száma, a fenti támogatásokat a helyi fiatalok elenyésző számban vették igénybe.

Helyi adatgyűjtés azt támasztja alá, hogy a képzettségi szint nem felel meg a munkaerő-kínálatnak. Az egyik legnagyobb lehetőség itt az átképzésekben lenne. Az érintettek köre szívesen venne részt nagyobb számban a munkaügyi központ által szervezett képzéseken, az itt résztvevők száma azonban korlátozott.

A szervezett képzések száma is korlátozott, továbbá az önkormányzat nem rendelkezik arra vonatkozóan adatokkal, hogy egy adott képzés elvégzése után milyen számban tesznek szert álláshelyre az álláskeresők.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A következő probléma merülhet fel a munkavállalási következtében: lehet, lakhelyváltoztatásra is szükség lehet, mely a sokáig tartó különélés, családi konfliktusok forrása lehet. A tranzitfoglalkoztatás előbb-utóbb lakhelyváltoztatást eredményez, a lakhelyváltoztatás pedig ingatlan mobilizálással jár. A települési ingatlanpiac viszont a migrációs folyamatot nagymértékben befolyásolja, így az elvándorlás is komoly traumával jár, a lakos „foglya" lakóhelyének. Nem említve azt a tényt, hogy a mindenkori lakhatás feltételeinek biztosítása komoly gondot okozhat.

Fontos azonban, hogy a foglalkoztatottak lakóhelye és munkahelye közötti utazás megszervezése, és ennek elérhetősége a lehető legjobban meg legyen szervezve. Ezért az önkormányzat kapcsolatot tart a helyi autóbusz- és vasúti társaságokkal.

Fontos a civil szféra, a vállalkozók bevonása az együttműködésbe, hiszen mindenkinek elsődleges célja, hogy a helybeni foglalkoztatás magasabb számra nőjön. Ebbe az egyházi intézmények segítségét is igénybe tudja venni a helyi önkormányzat.

Az önkormányzatok szerepvállalása a jövőben megnőhet a foglalkoztatáspolitikai stratégia kialakításában, a fejlesztésekben érdekeltekkel (munkaadók, vállalkozók, munkavállalók) szoros együttműködésben, továbbá olyan cselekvési programok, projektek kidolgozásában, melyek a helyi foglalkoztatás bővítését eredményezik. E területeken jelentős a helyi önkormányzatok érdekeltsége, hiszen az új munkahelyek bővítik a helyi forrásokat, új fejlesztéseket indukálnak, illetve csökkentik a szociális kiadásokat. Éppen ezért a gazdasági programhoz humán-erőforrás gazdálkodásra vonatkozóan is készült intézkedés, illetve projekttervek, melyek az alábbiak:

Humán, informatikai, ipari, mezőgazdasági szakterületen a humán készségek fejlesztésével egybekötött szakképzés, a munkaerő-piaci igényeknek megfelelően.

Internet-alapú távoktatás, kötetlen tanulási programok. Informatikai írástudás megszerzése, idegennyelv-tudás fejlesztése.

A munkaerő-piacon egyszerre van jelen a munkaerő felesleg és a munkaerőhiány. A szakképzési szerkezet hagyományokra épül és nem a piaci szükségletekre. A gyorsan változó gazdaság igényeihez a munkaerőnek, munkavállalónak rugalmasan kell alkalmazkodnia. A munkavállalónak aktív élete során többször kell szakmát, pályát módosítania.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A foglalkoztatási ráta különösen mérsékelt az alacsony képzettségűek, a hátrányos helyzetűek, a fiatalok, és az idősek esetében. A különféle okból hátrányos helyzetű fiatalok munkaerő-piaci esélyeinek növelése és az ifjúsági munkanélküliség. Ennek lehetséges okai közül a munkahelyi és a családi kötelezettségek összeegyeztetésének nehézségeit lehet megnevezni.

Az iskolarendszeren kívüli alternatív képzési programok az iskolából lemorzsolódott roma fiatalok számára egy új lehetőséget biztosíthatnak tanulmányaik folytatására, egyéni adottságaikhoz és körülményeikhez igazodó képzési formában. A roma népesség helyzetének javítása különösen fontos feladat. A romák munkahelyi esélyegyenlőtlenségének legfőbb oka:

- alulképzettség,
- a megfelelő szakképzettség hiányára vezető vissza.

A kisgyermeket nevelő alkalmazottak munkahelyi esélyegyenlőtlenségére, főként a munkahelyi és a családi kötöttségek összeegyeztetésének nehézségei miatt kell odafigyelni. E nehézség kezeléséhez leggyakrabban nyújtott segítség az, hogy a kisgyermekesek szabadságolásakor figyelembe veszik gyermekeik iskolai szüneteinek időpontját.

A felvételnél nem lehet kizáró tényező, hogy a munkavállalónak speciális eszközökre van szüksége a munka ellátásához. A felvételi beszélgetéshez, felméréshez szükség esetén jeltolmácsot, felolvasót tudjanak hatályos jogszabályok előírásainak alapján biztosítani a polgármesteri hivatalok.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

• Az előítéletek csökkentése, a társadalmi kohézió növelése érdekében ajánlatos támogatni az egyes hátrányos helyzetű csoportokat a sikeres foglalkoztathatósági esélyek növelése és a

társadalmi integráció elérése érdekében, az alapellátásban működő szolgáltatások támogató programjain.

• A fogyatékkal élő emberek számára meg kellene könnyíteni a kapcsolatteremtést, és javítani szükséges a kommunikációs lehetőségeket a hátrányok leküzdése, az integrációs esélyek növelése érdekében.

• A társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet a hatékonyság növelése érdekében célzott programokkal, kiadványokkal, kampányokkal lehet támogatni.

• A fogyatékkal élő személyek speciális munkahelyen történő foglalkoztatási feltételeinek megteremtésének támogatása.

• A családos munkavállalók számára megjelenő kedvezmények maximális biztosítása az önkormányzatok intézményeiben, a pénzügyi lehetőségek függvényében.

• Biztosítani kellene minden olyan lehetőséget, ami elősegíti az esélyegyenlőségi terület értelmezését és segíti az ez irányú tudatformálást.

• Az önkormányzatok intézményeiben a vezetők az álláshirdetések megfogalmazásakor és a munkavállalók kiválasztásánál kor, nem, nemzetiség, családi és egészségügyi állapot szempontjából ne tegyenek különbséget.

• Az önkormányzatok által alapított intézményekben a foglalkoztatás során figyelemmel kell lenni, és meg kell akadályozni a munkavállalók hátrányos megkülönböztetését. Ez terjedjen ki a munkaerő-felvételre, az alkalmazásnál a munkabérek, a jövedelmek, a juttatások, a képzés, a továbbképzés és egyéb ösztönzések meghatározására, az áthelyezés, a felmondás és egyéb foglalkoztatással összefüggő esetekre. Terjedjen ki továbbá a munkavállalók bárminemű, különösen koruk, nemük, családi állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük stb. miatti diszkriminációra. Ez alól kivétel a foglalkoztatás jellegéből, vagy természetéből egyértelműen következő, szükséges megkülönböztetés esetei. Ha a munkavállaló jogviszonya ideje alatt válik megváltozott munkaképességűvé, a munkáltató biztosítsa a továbbfoglalkoztatást csökkentett munkaidőben vagy könnyebb munkakörben. A dolgozó felmentése egészségügyi alkalmatlanság címén csak a rehabilitációs eljárás lefolytatása után, a vonatkozó jogszabályok betartásával történhet.

• Kiemelt figyelmet kell fordítani a munkavállalók életkora, neme, nemzetiségi hovatartozása, családi vagy egészségügyi állapota miatt bekövetkezett közvetlen és közvetett megkülönböztetés megelőzésére, megszűntetésére.

• A munkahelyi integráció elősegítése érdekében bővíteni kellene azokat az eszközöket, feltételeket, amelyek igénybevétele mellett több fogyatékkal élő ember dolgozhat a nem fogyatékkal élő emberekkel együtt. Külön figyelmet kellene fordítani a foglalkoztatás területén

leghátrányosabb helyzetben lévő, értelmi fogyatékkal élő személyek munkavégzési lehetőségének megteremtésére.

• A hátrányos helyzetű fiatalok és családjaik munkaerő-piaci esélyeinek növelése érdekében képzésre, átképzésre, tanácsadásra, mentálhigiénés programokra, szakmai gyakorlóhelyek működtetésére, pályaorientációra lenne szükség.

• Hátrányos helyzetű fiatalok (16-26 éves korosztály) munkaerő-piaci esélyeinek javítása:

- foglalkoztatással összekapcsolt alternatív (iskolarendszeren kívüli) képzési programok felkutatásával,

- a szociális helyzetből fakadó hátrányok leküzdését segítő támogató szolgáltatásokkal, készség-fejlesztéssel, tanácsadással.

• A foglalkoztatás során szükséges tiszteletben tartani a munkavállalók emberi értékeit, méltóságát, egyediségét. A munkavállalók érdekeit figyelembe véve azokat összeegyeztetve olyan munkafeltételeket, munkakörülményeket, munkahelyi légkört kellene kialakítani, amelyek ezeknek az alapvető értékeknek a megőrzéséhez és megerősítéséhez hozzájárulnak. A foglalkoztatási viszony keretei között is a partnerség elvének érvényesítésére kell törekedni.

• A roma lakosság foglalkoztatottságának elősegítése: Szakértői javaslatok szerint elsősorban az iskolázottságot, a foglalkoztatottságot, a cigányság létbiztonságát erősítő, kirekesztettségét kölcsönös erőfeszítésekkel, fokozatosan gátló és feloldó hosszú távú megoldásra lenne szükség.

• Létszámleépítés esetén lehetőség szerint az érintett célcsoportba tartozók számára szükséges felajánlani hasonló munkahelyet.

• Az intézményekben kidolgozott teljesítményértékelő rendszerben zárják ki a dolgozók hátrányos megkülönböztetésének lehetőségét.

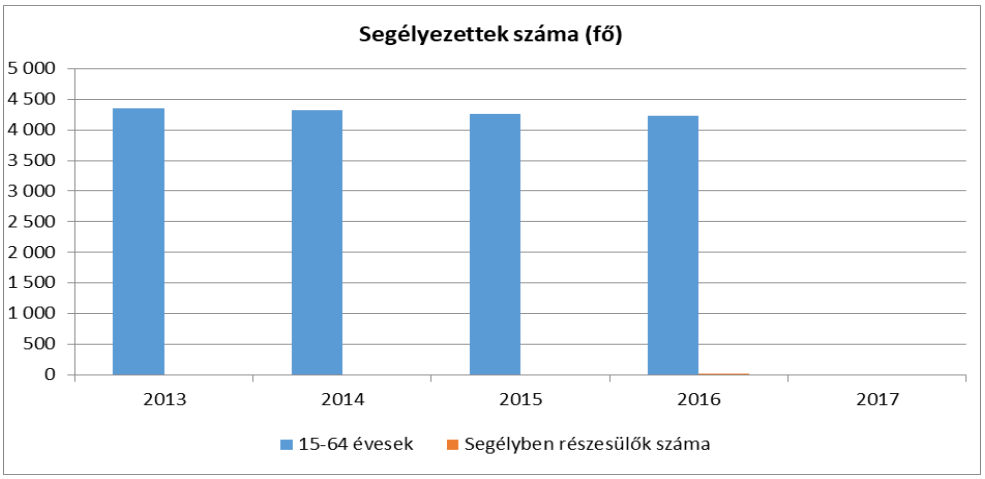
3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

A táblázat tanúsága szerint az álláskeresési segélyben részesülők száma 2013 óta folyamatosan emelkedett városunkban. Ennek oka az lehet, hogy egyre több olyan személy éri el a 15 éves kort, akik hátrányos helyzetű családban élnek, alulképzettségük miatt pedig csekély az esélyük arra, hogy munkát vállaljanak, ez által pedig korán álláskeresési segélyt igényelnek. Csökkenőben van a 15-64 közötti állandó népesség száma. Ennek oka az elvándorlás.

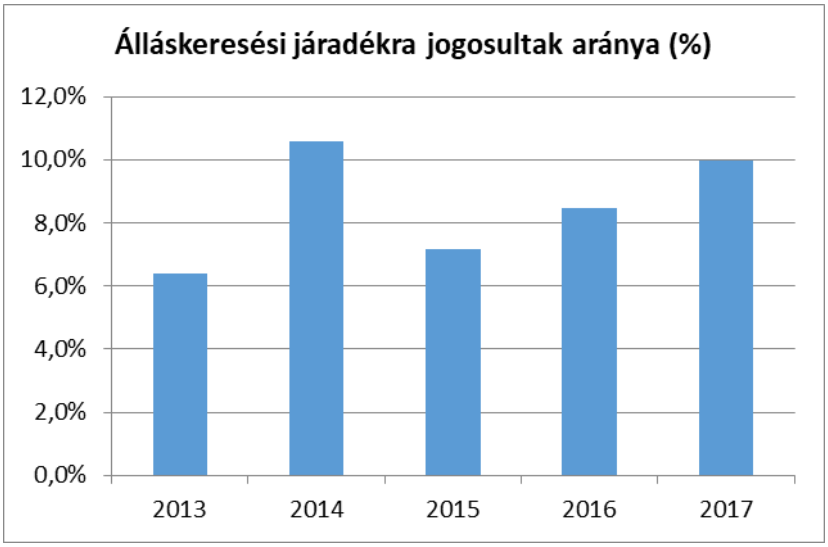
Év	**15-64 év közötti állandó népesség száma** (TS 0803 és TS 0804 összesen)	**Álláskeresési segélyben részesülők (fő)** - (TS 1101)	**Álláskeresési segélyben részesülők %**
2013	4 355	2,25	0,1%
2014	4 316	4	0,1%
2015	4 267	13,5	0,3%
2016	4 225	18,5	0,4%
2017	0	0	

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügy Hivatal

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 1301)	Álláskeresési járadékra jogosultak (TS 1201)	
	Fő	Fő	%
2013	641,5	41	6,4%
2014	554,5	58,75	10,6%
2015	475,25	34	7,2%
2016	460	39	8,5%
2017	476,25	47,5	10,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2013 és 2017 között a nyilvántartott álláskeresők száma 2016-ig csökkent. 2017-re minimális emelkedés volt tapasztalható. Az álláskeresési járadékra jogosultak számának alakulása is hasonló.

A 3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma vonatkozóan nincs adat.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a

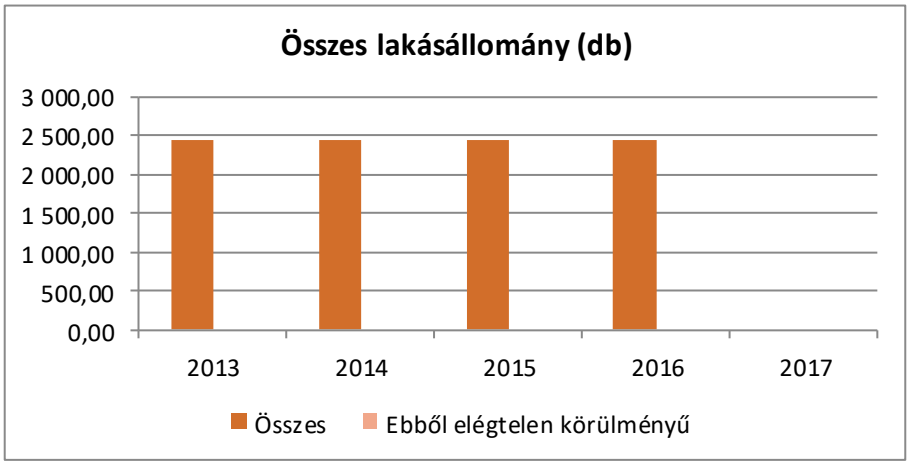
lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

a) bérlakás-állomány

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2013	2 437,00	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.
2014	2 436,00	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.
2015	2 436,00	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.
2016	2 436,00	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.
2017	0	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.	N. a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A bérlakás állományra vonatkozóan nincs adat.

A lakásállomány egészét vizsgálva nem tapasztalható számottevő változás 2013 és 2016 között.

b) szociális lakhatás

A hajléktalanság bekövetkezésében központi jelentőségű tényező a lakástalanság. A rendszerváltás óta lezajlott lakásprivatizáció következtében csökkent az állami és önkormányzati „olcsóbb" lakások, albérletek, munkásszállók száma. Ennek következtében szinte kizárólag piaci alapon lehet lakáshoz, vagy bérlakáshoz jutni. E körülmények, valamint a közüzemi díjak folyamatos emelkedése egyfajta, a hajléktalanság irányába mutató lejtőt képeznek, elsősorban az alacsony jövedelmű esetleg munkanélküli, vagy más okból szociális segítségre szoruló családok, vagy egyének számára. Hajléktalanságot válthat ki az egyén vagy család életében az is, amikor váratlan krízishelyzet (betegség, életmódváltás, vállalkozás sikertelensége, elemi kár stb.) áll elő.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

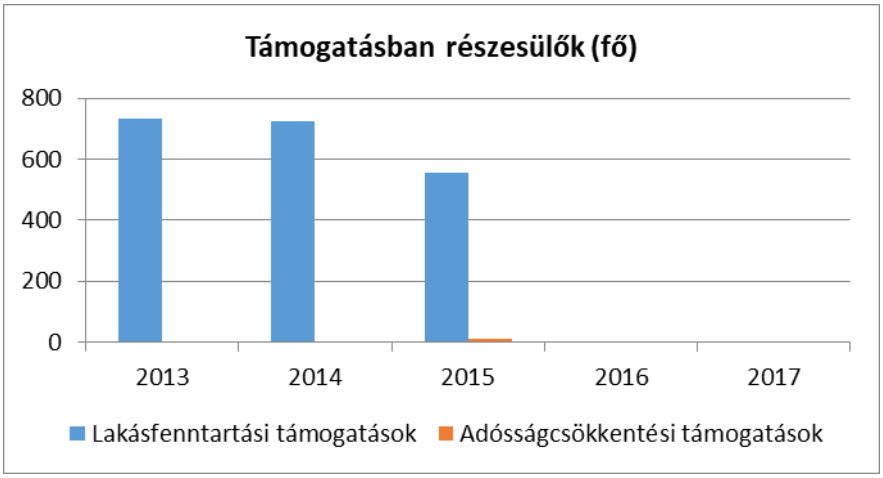
Nincs ilyen jellegű ingatlan az önkormányzat tulajdonában.

d) lakhatást segítő támogatások

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Összesen adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2013	734	Nincs adat
2014	723	Nincs adat
2015	558	12
2016	Nincs adat	Nincs adat
2017	Nincs adat	Nincs adat

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma 2013 óta csökken. 2015-re mintegy 200 fővel kevesebb ember részesül ebben a fajta ellátásban. Ennek oka, hogy támogatás odaítélésének feltétele a jövedelmi helyzet, ami folyamatosan javuló tendenciát mutat.

Az önkormányzatok a lakásvagyon hasznosítása és működtetése érdekében teljes körűen megalkották szabályrendszereiket. A lakásokat piaci és szociális alapú bérleményenként hasznosítják a pályázók között. A pályázati rendszer szabályozott és nyilvános.

· Fokozottan odafigyelnek az állami gondoskodásból kikerültek, a fogyatékkal élők körére. A gyakorlat szerint a szociális alapú bérlemények többségét a több gyermeket nevelő, szerény anyagi körülmények közt élő roma lakosok kapják.

· Az időskorúakat - ápolási, gondozási igényükre is figyelemmel - igyekeznek minél tovább ”megtartani” bérleményükben. Ennek érdekében támogatják, hogy az egyedül élők életjáradéki szerződést kössenek.

· A tulajdonnal vagy bérleménnyel rendelkezőket széles körben támogatják annak érdekében, hogy a fenntartási költségeket ki tudják fizetni, a lakást meg tudják őrizni, azt korszerűsíteni, komfortosítani tudják.

e) eladósodottság

Napjainkban is általános probléma. Kifejezetten egy olyan térségben, ahol magas a munkanélküliek aránya, nincsenek jelentős foglalkoztatók. Ebből fakadóan a lakosság egy rész nem tudja előteremteni a lakhatás biztosításához szükséges eszközöket.

f) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Településünkön nem található nem lakóövezetben elhelyezkedő lakás. A szegregátumok helyzetét a következő pontban részletesen taglaljuk.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Szegregátumnak nevezzük azokat a területeket, ahol az aktív korú népességen belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50%. Az általános tapasztalatok alapján elmondható, hogy ezen területeken az alacsony státuszú mélyszegénységben élő és roma népesség koncentrációja igen magas, éppen ezért a városi szegregátumok meghatározásának egyik elsődleges célja az ilyen jellegű területek lehatárolása.

Városszerkezetileg a szegregátumoknak alapvetően kétféle típusa jelentkezik:

- a városszövetbe agyazódott szegregált, szegregálódó területek (általában ezek jelentik a telepszerű környezetet),
- a városszövettől elkülönült, alapvetően nem lakó-funkciójú területekbe ékelődött szegregátumok (általában ezek jelentik a telepeket).

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

Mezőcsáton öt, egyenként is jelentős területű szegregátum található. Ezek elhelyezkedése:

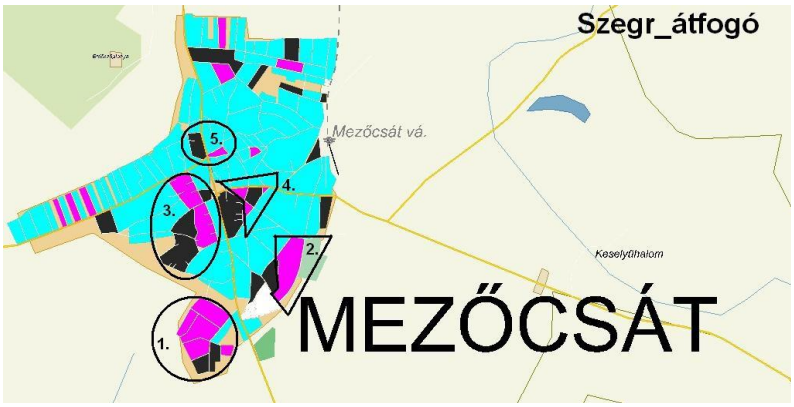
Szegregátum_1. (Arad u. - Korona u. - Alkotmány u. - Hejő u. - településhatár - Csillag u. - településhatár)

Szegregátum_2. (Bem József u. - Deák F.u. - Bacsó B.u. - Jókai u. - Szondy u.)

Szegregátum_3. (Kiss J.u. - Kölcsey u. - névtelen u. - Hősök tere - Mátyás u. - Petőfi u. - Szabadság u. - Munkácsy u. - névtelen u. - Pozsonyi u. - Mátyás u. - Zrínyi u.)

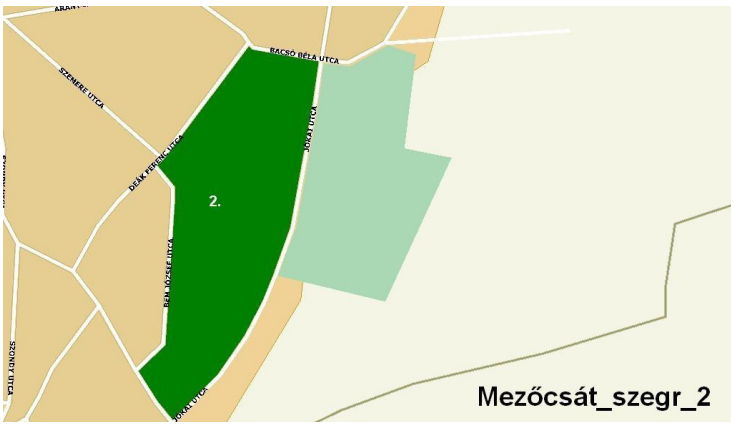
Szegregátum_4. (Bajcsy-Zs.u. - Dobó u. - Muhi u. - Bacsó B.u.)

Szegregátum_5. (Kinizsi u. - Kossuth u. - Damjanich u. - Széchenyi u. - Kiss J.u. - Kinizsi u.)

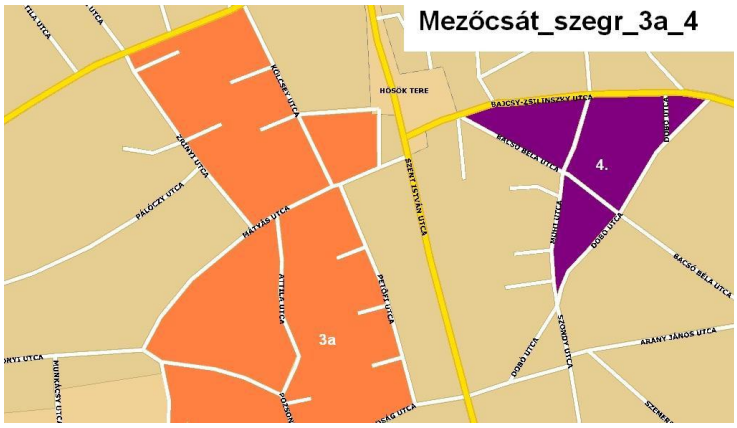

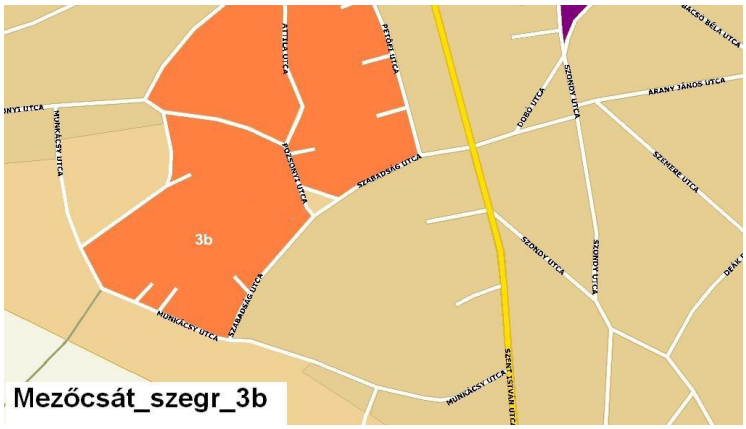
A szegregátumokban felülreprezentáltan van jelen a roma lakosság. A szegregátumok tekintetében részletes adatok nem lettek megküldve, de a rendelkezésre álló információk alapján az alacsony komfortfokozat, az elavul és zsúfolt lakhatási körülmények, jellemzők.

Mezőcsát_szegr_3a_4

Mezőcsát_szegr_3b

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

A KSH adatok alapján 2001-ben szegregált lakókörnyezetben 1337 fő élt, mely a települési lakosság 20,5%-a.

A legtöbben az 1-es szegregtátumban élnek 533 fő, illetve a 3-asban 510 fő. A többi szegregátum jóval alacsonyabb népességszámú, így a 2-es 151 fő, 4-es 87 fő, 5-ös 56 fő. Ez azt jelenti, hogy az 1-esben él az összes szegregátumban lakosságának közel 40%-a, a 3-asban 38%-a. Az 1-es szegregátumban él a település lakosságának 8,2%-a, a 3-asban a 7,8%-a.

Az 1-es szegregátumban legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 75,7%, ami a települési adatnál 31,2%-kal magasabb.

A 2-es szegregátumban legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 59%, ami a települési adatnál 14,5%-kal magasabb.

A 3-as szegregátumban legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 63,7%, ami a települési adatnál 19,2%-kal magasabb.

A 4-es szegregátumban legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 68%, ami a települési adatnál 23,5%-kal magasabb.

Az 5-ös szegregátumban legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 55,6%, ami a települési adatnál 11,1%-kal magasabb.

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) mutató tekintetében az 1-es szegregátum a legkedvezőtlenebb helyzetű, majd a 4-es, 3-as, 2-es, 5-ös.

Az 1-es szegregátumban rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 74,7%, ami a települési adatnál 14,6%-kal magasabb.

A 2-es szegregátumban rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 75,6%, ami a települési adatnál 15,5%-kal magasabb.
A 3-as szegregátumban rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 79%, ami a települési adatnál 18,9%-kal magasabb.
A 4-es szegregátumban rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 76,0%, ami a települési adatnál 15,9%-kal magasabb.
Az 5-ös szegregátumban rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 74,1%, ami a települési adatnál 14%-kal magasabb.
A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül mutató tekintetében a legkedvezőtlenebb helyzetű szegregátum a 3-as, majd 4-es, 2-es, 1-es, 5-ös.
A szegregációs mutató alapján a legrosszabb mutatókkal szegregátum1. (Arad u. - Korona u. - Alkotmány u. - Hejő u. - településhatár - Csillag u. - településhatár)jellemezhető. Majd a 3-as és 4-es szegregátumok, melyek közül a 3-as nagy kiterjedésű.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Ezen területek esetében nagy hangsúlyt kell kapnia a prevenciónak, a szegregáció folyamatának megállítása, továbbterjedésének megakadályozásának érdekében.
Cél, hogy csökkenjen a szegregáltnak minősülő lakókörnyezet szegregáltsági foka, azaz az alacsony státuszú lakosok magas koncentrációja lehetőség szerint közelítsen a városi átlaghoz. Ugyanakkor a beavatkozások következményeként a város más területein, illetve más településeken (pl. város környéki falvak) ne növekedjen az alacsony státuszú népesség koncentrációja, és ne alakuljon ki új szegregátum az mezőcsáti szegregált területrészek felszámolása, megszüntetése révén.
Mezőcsát városában a szegregált illetve szegregáció által veszélyeztetett területek aránya magas, ezért az önkormányzat antiszegregációs tevékenysége elsődlegesen a szegregátumok helyzetének és az ott élők életszínvonalának javítását, a lakókörnyezet rehabilitációját, a foglalkoztatási arányok növelését, valamint az oktatás és a közszolgáltatások terén tapasztalható esélyegyenlőségi problémák megszüntetését célozza meg. A szegregált állapotot rehabilitálás és fejlesztés útján kívánja hosszú távon megszüntetni, a lakásállomány felszámolása és a lakók tömeges átköltöztetése semmiképp nem cél, természetesen a kisebb létszámú, egyéni mobilizáció elősegítésére minden eszközt fel kell használni.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény III. fejezete taglalja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítési területei között az egészségügyi ellátást. Kiemelten foglalkozik az egészségügyi ellátással összefüggésben a diszkrimináció tilalmával. Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell többek között a betegségmegelőző programokban,

a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás stb. során. Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban való részvétel jogát.

A 3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás vonatkozóan nincs adat.
A 3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők számára vonatkozóan nincs adat.
A 3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma nincs adat.

a) Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 152. §-a értelmében a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:
Az Önkormányzati egészségügyi alapellátási kötelezettségének a saját fenntartású védőnői szolgálat működtetésével, valamint a vállalkozó háziorvossal kötött ellátási szerződésekkel tesznek eleget. A védőnői szolgálat finanszírozását OEP és önkormányzati saját források biztosítják. Az intézmények alapfeladatként ellátják a háziorvosi (felnőtt, gyermek) a foglalkozás egészségügyi feladatokat, a védőnői szolgáltatást, az anya-gyermek és csecsemővédelmi (iskola gészségügyi) feladatokat és egyéb humán egészségügyi tevékenységet végeznek.
Az Önkormányzatok a privatizált háziorvosi ellátás működtetését lehetőségeik szerint támogatják.
Ennek körében:
- karbantartják és felújítják az orvosi rendelőket,
- a háziorvosokkal kötött szerződés alapján részben magukra vállalják a közüzemi díjakat,
- a rendelőket bérleti díj nélkül bocsátják a háziorvosok rendelkezésére.

A Mezőcsáti kistérségi Egészségfejlesztő Központ Egészségügyi Szolgáltató Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program keretében meghirdetett Kistérségi járóbeteg-szakellátó Központ fejlesztése címmel kiírt pályázatára benyújtott és támogatásra ítélt pályázat mentén 2008-ban került megalapításra a Mezőcsáti kistérségi Egészségfejlesztő Központ létrehozása és üzemeltetése, illetve ennek útján az alapító tagok fenntartásában működő egészségügyi intézmények, szolgáltatások irányításának hosszú távú összehangolása *céljából.*

A Nonprofit Kft *tulajdonosai egyben tagjai*:

Mezőcsát Város Önkormányzata (gesztor önkormányzat)
Ároktő Község Önkormányzata

Gelej Község Önkormányzata
Igrici Község Önkormányzata
Tiszadorogma Község Önkormányzata
Tiszakeszi Község Önkormányzata
Tiszatarján Község Önkormányzata
Hejőpapi Község Önkormányzata
Mezőnagymihály Község Önkormányzata

A Társaság *fő tevékenységi kör*e az általános járóbeteg-ellátás. *Szakrendelőinek* működtetésén túl az Ügyeleti Társulás településein biztosítja a *központi ügyeleti* szolgáltatást, valamint Mezőcsát város *védőnői ellátását* is.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Az egészségügyi intézmények középtávú fejlesztési programjai a betegség megelőző programokat, a gyógyító-megelőző ellátást és a szűrővizsgálatok elvégzésének lehetőségét jól szolgálja. Az intézmények törekszenek arra, hogy a felújításra, korszerűsítésre váró épületeket, helyiségeket a betegellátási szükséglethez és igényhez igazítsák. Mindent elkövetnek annak érdekében, hogy a váró és vizsgáló helyiségek kulturáltak legyenek, kiszolgálják a betegek igényeit. A **Program** megvalósításához az önkormányzatoknak kell biztosítani feltételeket, mivel a fejlesztéseket, felújításokat az OEP nem finanszírozza.

c) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az óvodák területén sportudvari részek létrehozása rövid távú feladata közé tarozik. Az iskolákban a mindennapos testnevelés megvalósításának segítése, a gyógytestnevelés körülményeinek javítása, tornatermek ütemezett építése, sportudvarok ütemezett felújítása célja a városnak. A lakossági szabadidősport területén rendszeresen igénybe vehetők a létesítmények, melyek lehetőséget biztosítanak az időskorúak mozgáslehetőségeinek elősegítésére is. Diáksportkörök és egyesületek működnek a városban.

d) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális szolgáltató központ által igénybe vehető szolgáltatások is elérhetőek a lakosság számára. A gyermekjóléti szolgálat mindenki számára megközelíthetően a város középpontjában található. Évenként nő az itt ellátott kiskorúak száma. Szociális étkeztetésben egyre többen részesülnek. Emelkedik a házi segítségnyújtásban résztvevők száma is. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülők száma is évről-évre nő.

e) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Nem történt hátrányos megkülönböztetés, az önkormányzat intézményeinek dolgozói törekednek az egyenlő bánásmód követelményeinek betartására.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Kiemelt fontosságú a városban élő fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, idősek, gyermekek ellátása mind szociális, mind az egészségügy területén.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A kulturális szakterület a rendszerváltozás után sokáig nélkülözte az új szabályokat, a 60-as, 70-es évek jogszabályai hatályban voltak ugyan, de alkalmazhatatlanná váltak. A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény teremtette meg a lehetőséget a helyi televíziózás átszervezésére. A kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (az ún. kulturális szaktörvény) meghatározta a muzeális intézmények, könyvtárak feladatait, szabályozta a közművelődés feltételeit, az önkormányzatok feladatait a közművelődés területén, egyebek közt azt is, hogy minden települési önkormányzatnak meg kell alkotnia a helyi közművelődési rendeletét. A szaktörvény kimondja: „Mindenkinek joga, hogy megismerhesse a kulturális örökség javait és ezek jelentőségét a történelem alakulásában, a nemzeti, nemzetiségi és etnikai kisebbségi önismeret formálásában, valamint ezek védelmével kapcsolatos ismereteket a muzeális intézmények tevékenysége, a könyvtári szolgáltatások, az oktatás, a közművelődés, az ismeretterjesztés, a sajtó és a tömegtájékoztatás útján; igénybe vegye a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét, a muzeális és közművelődési intézmények szolgáltatásait; műveltségét, készségeit életének minden szakaszában gyarapítsa, közművelődési jogainak érvényesítése céljából közösséget hozzon létre, s külön jogszabályban meghatározottak szerint szervezetet alapítson, működtessen; e törvény szerint művelődési céljai megvalósításához közművelődési színteret, szervező, szervezeti és tartalmi segítséget kapjon.”

a) közösségi élet színterei, fórumai

A város és vele együtt működve kistérség településeinek képviselő-testületei elfogadták a közművelődési koncepcióikat. A koncepciókban az esélyegyenlőség jegyében került megfogalmazásra és az alapelvek között megtalálható cél, hogy a művelt középréteg kiszélesítésére kell törekedni, a kulturálisan kiszolgáltatott rétegeket védeni kell. Az alapelvek között szerepel még a meglévő intézmények

megtartása, működésük segítése, fejlesztése, a lakosság szükségleteinek megfelelő művelődési önszerveződő egyesületek, körök, klubok alapítványok létrejötte.

A koncepciók alapján a konkrét feladatok egyebek közt:

- Az önkormányzatok a rendelkezésére álló eszközökkel elő kívánják segíteni a város műveltségi színvonalának általános emelkedését.
- Folyamatosan törekedni kell a községeknek és a városhoz képest mutatkozó lemaradásának csökkentésére, felszámolására.
- Elő kell segíteni az esélyegyenlőség minél teljesebb megvalósítását a kistérségen belül, illetve a lakosság egyes rétegei, csoportjai és az egyes polgárok között.
- Ösztönözni és segíteni kell a kisebbségi kultúra ápolását-fejlesztését.
- A településeken az idős korosztály képviselőinek nagy száma indokolja a számukra szervezett szabadidős programok bővítését.
- A hátrányos helyzetű polgárok számára a családsegítő, oktatási és közművelődési intézmények aktív közreműködésével fokozott segítséget kell biztosítani a művelődés értékeinek megismerése és befogadás terén.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

A képviselő-testületek elfogadták az önkormányzatok közművelődési feladatairól és a helyi közművelődési tevékenység támogatásáról szóló rendeleteiket. A rendeletek az önkormányzatok közművelődési feladatai között sorolta fel egyebek közt a hátrányos helyzetű rétegek kulturális elesettségének mérséklését, a gyermekek és a fiatalok művelődési, művészeti és közösségi életének segítését, az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra megismerését, gyarapítását.

A közösségi házakat elsősorban nyugdíjas korú, óvodás és kisiskolás korú gyermekek és szüleik látogatják. A tevékenységekben hangsúlyos szerepet kapnak a gyermek és ifjúsági korosztály számára szervezett tanfolyamok, klubok, szakkörök.

A szabadidő központok az információs irodai feladatok ellátására koncentrálnak.

A kiállítótermek lényegében helytörténeti gyűjtemények állandó kiállítására adnak lehetőséget, így biztosítva a gyermek- és ifjúsági korosztály számára a települések gyökereinek megismerését, elősegítve a felnőtt és az idős korosztály kötődését a települési hagyományokhoz, folyamatos kiállításokat szerveznek. A kiállítótermekben információink szerint vakok számára nem rendeznek kiállítást, mivel sem a gyűjtőkör, sem a felszereltség nem teszi ezt lehetővé. Több helyen, az épületeken belüli nagy szintkülönbségek áthághatatlan akadályt jelentenek a mozgáskorlátozottak számára.

Az iskolai közművelődés fontos alapja a szabadidő kulturált eltöltése. Az iskolák, gazdag szakköri tevékenységek jellemeznek. Az oktatási intézményekben alapfeladat a művelődési értékek megismertetése. (A pedagógiai programjaik és a NAT tartalma szerint.) Ezt szélesíti és mélyíti a

tehetséggondozás és az egyéb szakköri foglalkozások, a kulturális programok csoportos látogatása (színház, mozi, múzeumlátogatás).

A könyvtárakba beiratkozók száma magas. Mindegyik oktatási intézményben működik iskolai könyvtár. A könyvtár számítógépparkkal rendelkezik, ahol az internetezni vágyók számára minden lehetőség adott. A könyvtári szolgáltatás működtetése, a könyvellátás, a szakszerűség biztosítása, az információs igények gyors, színvonalas kielégítése, valamint a települések művelődési lehetőségeinek javítása, az infrastrukturális hátrányok csökkentése, s az itt élők esélyének növelése a tanulásra, az információszerzésre. Fontos a könyvtárak együttműködésének korszerűsítése, aktív információs kapcsolat kialakítása.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A városban működő iskolák diákjai, tanáraik segítségével önkéntes munkát végeznek. Ide sorolható az idősekkel foglalkozó intézményekben különféle szolgáltatások

De számtalan civil szervezet is kiveszi részét különféle támogatásokkal (pl. sport, gyermeknapi rendezvények, mélyszegénységben élők megsegítésében).

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Mezőcsáti Cigány Nemzetiségi Önkormányzat aktívan működik. Mezőcsát Város önkormányzata előtt képviseli a településen élő roma lakosság érdekeit. Igyekszik számukra is élhetőbbé tenni a várost.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Munkanélküliség	közmunkaprogramba való bevonás munkahely teremtést ösztönző pályázati források
szegregáció	szegregáció megszüntetését célzó pályázati források

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

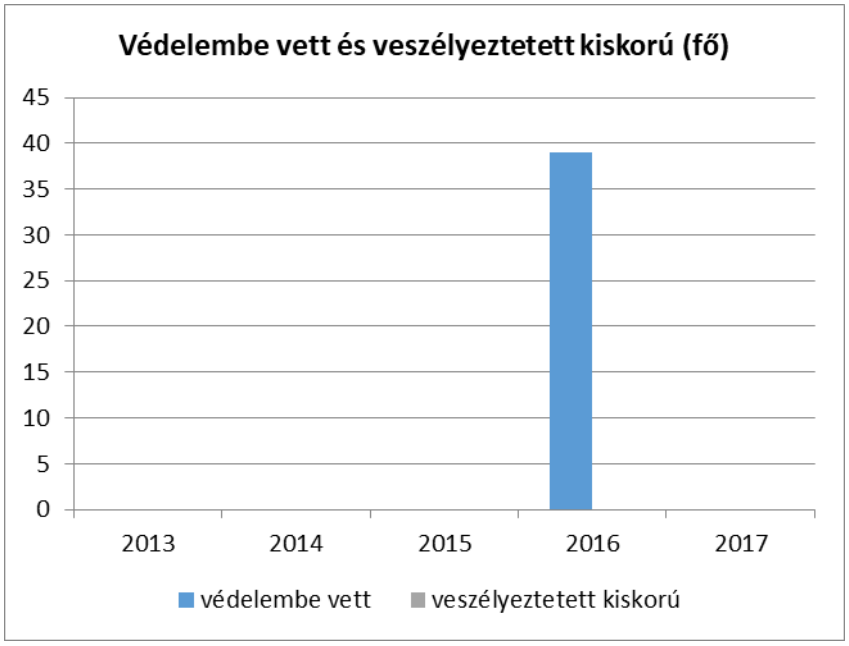
a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű

gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2013	N.a	N.a
2014	N.a	N.a
2015	N.a	N.a
2016	39	N.a
2017	N.a	N.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az adatok meglehetősen hiányosak. 2016-ból van egyedül szám a védelembe vett gyermekekre vonatkozóan.

A veszélyeztetettség több ok miatt alakulhat ki, legjellemzőbb, hogy nem állnak rendelkezésre azok az anyagi javak, amelyek egy gyermek megfelelő neveléséhez szükségesek. Ezen túl fellelhetőek olyan okok is, amelyek olyan magatartási formákat feltételeznek, amik veszélyeztetik a gyermek szellemi és fizikális fejlődését, ilyenek például az alkoholizmus, a családon belüli erőszak, a kábítószer fogyasztás. Vagy ezek együttes megléte.

A veszélyeztetettség feltárásában a gyermekvédelmi rendszer egyik legmeghatározóbb tényezője a jelzőrendszer, és annak megfelelő működése. A jelzőrendszerben részt vesznek:

- egészségügyi szolgáltatást nyújtók (védőnők, háziorvosok, házi gyermekorvosok),

- személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (családsegítő),
- köznevelési intézmények,
- rendőrség,
- ügyészség,
- pártfogói felügyelet,
- áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

A fenti intézmények (továbbiakban: a jelzőrendszer tagjai) kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál, illetőleg hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása esetén.

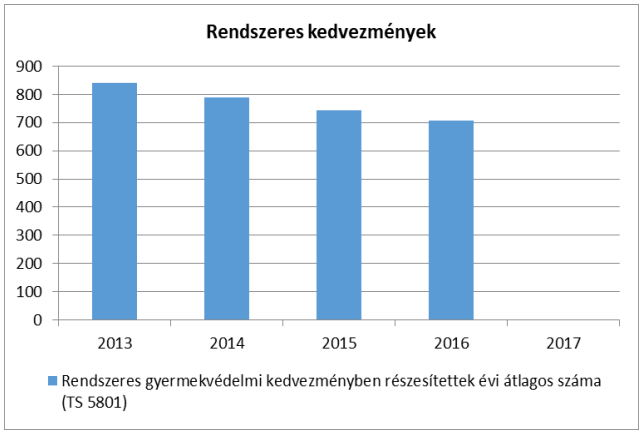
A védelembe vételi eljárás során a gyámhatóság sokoldalú bizonyítást folytat, melyhez a családgondozó részletes javaslatán túl a védőnők, gyermekorvosok, egészségügyi intézmények szakemberei, bölcsődék, óvodák, iskolák pedagógusai, gyermekvédelmi felelősei, a lakókörnyezetben élők összegző tapasztalataira is szükség van.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	**Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma** (TS 5801)
2013	841,5
2014	788
2015	742,5
2016	708
2017	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma 2013 óta folyamatosan csökken. A kedvezményben részesülő gyermekek jogosultak az ingyenes tankönyvek igénybevételére is.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

A 4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők számáról nincs adat.

Városunkban erről pontos kimutatás nincs, de az önkormányzat a hátrányos helyzetű, vagy alacsony jövedelemből élő személyeket és családokat a támogatási rendszer megteremtésével, fenntartásával segíti. Sajnos nem tudják valamennyi kritikus élethelyzetre megteremteni a segítségnyújtás lehetőségét. Különös figyelmet fordítanak a lakhatás megőrzésének támogatására, a kiskorút nevelő családok óvodáztatási, iskoláztatási költségeinek csökkentésére, az időskorúak támogatására, stb. Az alapszolgáltatások megszervezésével segítséget nyújtanak a szociálisan rászorulók részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. Rendkívül magas a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részelülő gyermekek száma, és ezen belül pedig azon gyermek száma, akiknek a szülei nyilatkoztak halmozottan hátrányos helyzetről.

Gyermekek után járó ellátások, kedvezmények: családi pótlék, nevelési ellátás, iskoláztatási támogatás, gyermekgondozási segély, gyermeknevelési támogatás, anyasági támogatás, gyermekápolási táppénz, terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj, gyermekek után járó pótszabadság, az apát megillető szabadság. A gyermeket nevelő szülők egyéb ellátásai: rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, óvodáztatási támogatás, gyermektartásdíj megelőlegezése, étkezési térítési díjkedvezmény, ingyenes tankönyvellátás, étkezési támogatás, babakötvény.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

Gyermekétkeztetés tekintetében a Gyvt.-ben foglaltaknak megfelelően 3 jogcímen lehet a térítési díjkedvezményeket igénybe venni. Három- vagy többgyermekes család gyermekeként, tartós betegség vagy fogyatékosság fennállása esetén, valamint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság fennállása esetén.

Az étkeztetés nyilvántartása a fentiekhez képest nehezebben megközelíthető. A statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre.

A nyári étkezés gyermekétkeztetés folyamatosan működik a városban. Az Élelmezési Központ hatékony munkájának köszönhetően egyre többen veszik igénybe minden évben.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Nincs adatunk arra vonatkozóan, hogy lenne olyan gyermek a városban, aki nem rendelkezik magyar állampolgársággal

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek óvodai, iskolai ellátása biztosított, hiszen a város könnyen megközelíthető mindegyik szegregátumból autóbusszal, illetve gyalogosan is. . A 0-3 éves korosztályt tekintve a bölcsődei ellátás igénybevétele a szegregátumban élők között nem gyakori, mivel a szoros családi kötelékek miatt a gyermek családban történő napközbeni ellátása megoldott.

Ők jellemzően csak az óvodai ellátást veszik először igénybe. Ha védőnő vagy gyermekjóléti szolgálat javasolja egy gyermek felvételét a bölcsődébe, az a jogszabályi előírások figyelembevételével elsőbbséget élvez minden más felvételre váró előtt, de ez a gyakorlat nem jellemző a városban. A köznevelési törvény alapján 2014. szeptember 01. napjától a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A változás várhatóan plusz terhet ró majd az intézményrendszerre, ugyanakkor a felzárkózás szempontjából előremutató módosítás.

A szegregátumban élő gyermekek egészségügyi ellátása, a szolgáltatáshoz való hozzáférése megoldott. A város területén működő gyermekorvosi körzetek a szegregált területeket is lefedik. Az ellátások igénybevétele tekintetében nagy szerepe van a védőnői hálózatnak. A hálózat – a gyermekorvosi ellátáshoz hasonlóan – szintén területi ellátási körzetek formájában működik, az érintett területet magába foglalva.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A jelenlegi szabályozás szerint hátrányos helyzetű az a gyermek, aki a fentiekben részletezett rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, továbbá halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, és törvényes képviseletét ellátó szülőjének 8 általánosnál nincs magasabb iskolai végzettsége.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetén a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó kedvezményeken túl egyéb juttatások/kedvezmények is érvényesülnek, továbbá különböző pályázati lehetőségek állnak előttük:

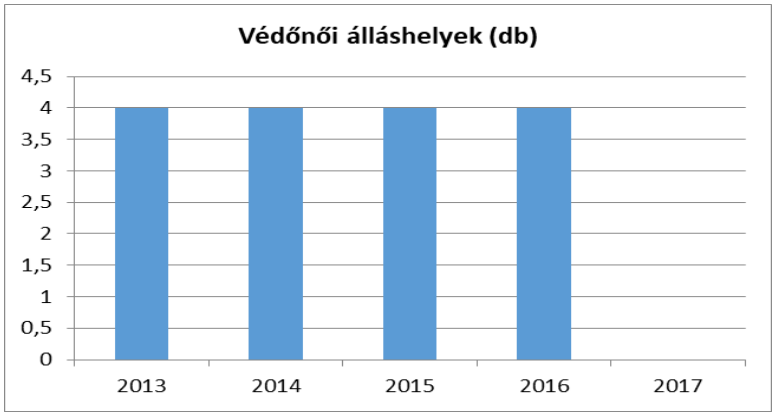
- óvodáztatási támogatás: pénzbeli támogatás, amely a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek minél korábbi életkorban történő rendszeres óvodába járását hivatott elősegíteni.
- „Útravaló" ösztöndíjprogram: az általános iskola 7-8. osztályos tanulói és középiskolások pályázhatnak ezen ösztöndíjra, egy választott tanárral (mentorral) közösen,
- a felsőoktatási intézménybe jelentkezők többletpontokra jogosultak és kedvezményekben részesülnek a felvételi eljárás során.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	**Betöltött védőnői álláshelyek száma** (TS 3201)	**Egy védőnőre jutó gyermekek száma**
2013	4	Nincs adat
2014	4	Nincs adat
2015	4	Nincs adat
2016	4	Nincs adat
2017	Nincs adat	Nincs adat

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A védőnői álláshelyek száma 2013 és 2016 között állandó, azaz 4 fő, az egy védőnőre jutó gyermekek számáról nincs adat.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A 4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzőiről nincs adat.

A városban mind a háziorvosi ellátás, mind a gyermekorvosi ellátás biztosított. A gyermekorvosi körzetben betöltött a státusz.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A 4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek számáról nincs adat.

Mezőcsát városában az adott időszakban nem működött, jelenleg sem működik önkormányzati fenntartású bölcsőde. A Mezőcsáti Református Egyházközség tart fenn egy 24 férőhelyes bölcsődét, amely maximális kihasználtsággal működik.

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek számáról nincs adat.

A városban nem működik családi napközi.

e) gyermekjóléti alapellátás

A családok támogatását, a gyermek védelmét segíti a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat tevékenysége.

Az önkormányzat működteti a Gyermekjóléti Központot, melynek keretén belül gyermekjóléti szolgáltatást, illetve speciális szolgáltatásként utcai és lakótelepi szociális munkát, kórházi szociális munkát, kapcsolattartási ügyeletet kell biztosítani. A gyermekjóléti szolgáltatás elsődleges feladata a gyermek családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, illetve a családjából kiemelt gyermek családba történő visszahelyezésének elősegítése.

A gyermekjóléti alapellátások hozzájárulnak a gyermek családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez, illetőleg a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez.

Az alapellátás személyes gondoskodás körébe tartozó pillérjei:

- gyermekjóléti szolgáltatás

- gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde, családi napközi)
- gyermekek átmeneti gondozása.

e) gyermekvédelem

A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerült gyermek, helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét:

- pénzbeli és természetbeni ellátások,
- személyes gondoskodás nyújtó intézményi ellátások/gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások
- hatósági intézkedések (gyámügyi igazgatási feladatok) biztosítják.

A pénzbeli és természetbeni ellátások, valamint a gyermekjóléti ellátások már korábban kifejtésre kerültek.

A gyámhatóság hatáskörébe tartozott a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó intézkedések közül:

- a gyermekek védelembe vétele, annak felülvizsgálata, megszüntetése,
- a gyermekek ideiglenes hatályú elhelyezése.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A városban gyermekek részére nem működik sem átmeneti elhelyezésre, sem állandó elhelyezésre lehetőséget adó intézmény.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A városban található sport-, szabadidős épületek akadálymentesítése megtörtén, így a fogyatékkal élők is könnyedén tudják használni.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A rossz szociális körülmények között élő, anyagi nehézségekkel küzdő családok gyermeki közül otthonukban sokan nem jutnának megfelelő mennyiségű és minőségű táplálékhoz. A kötelező támogatásokon, segélyeken felül az önkormányzatok többféle eszközzel támogatják a rászoruló családok gyermekeit. Az önkormányzatok a

normatív kedvezmény felett étkezési térítési díjkedvezményt biztosítanak, amelyet szociális alapon lehet igénybe venni. Méltányosság gyakorlására az intézményvezetők kaptak lehetőséget.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Alapvető törvényi előírás, hogy a szociális és egészségügyi ellátások biztosítása során az egyenlő bánásmód követelményét minden esetben szem előtt kell tartani. Amennyiben az ügyfél, kliens ezen elv megsértése, vagy bármely más tárgyban úgy érzi sérelmet szenved, a fenntartóhoz fordulhat panasszal, amelyet minden esetben ki kell vizsgálni és írásban reagálni kell az ügyfél felé. Lehetőség van a panaszosnak a betegjogi, ellátott jogi, gyermekjogi képviselőkhöz is fordulni, elérhetőségük valamennyi szociális és egészségügyi egységben kötelezően kifüggesztésre került. Településünkön nem fordult elő hátrányos megkülönböztetésről érkező jelzésnek.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

A fent említett kedvezményes étkeztetés, kedvezményes önkormányzati és egyházi táborok.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- valamely személy vagy csoport jogellenes elkülönítése egy oktatási intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban vagy csoportban,
- valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat, illetve nem felel meg a szakmai szabályoknak, és mindezek következtében nem biztosítja a tanulmányok folytatásához, az állami vizsgák letételéhez szükséges, az általában elvárható felkészítés és felkészülés lehetőségét.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, valamint a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény alapján a fogyatékkal élő gyermek, tanuló nevelése-oktatása az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, vagy a többi gyermekkel, tanulóval együtt folyhat. Az integrált oktatás jogi kereteit a közoktatási törvény, és a település biztosítja. Az általános iskola alapító okirata szerint, mindenki integrált oktatásban vesz részt. Ez a rendszer az intézményi keretek között és azon túl zajló nevelés és oktatás valamennyi színterét, tevékenységi formáját, nevelési-, tanulási- és oktatásszervezési eljárását áthatja, egy olyan rendszert alkotva, ahol egymást erősítve, bevonnak valamennyi érintett felet a teljes körű személyiségfejlesztés érdekében, és az eredményesség érdekében.

Eredményes iskola:

Adott intézmény adottságait, erőforrásait figyelembe véve ér el relatíve magas teljesítményt.

Eredményesnek tekinthető az adottságai alapján várhatónál jobban teljesítő iskola.

- Dimenziói: tudásszint, sikeres szocializáció, kedvező munkaerő-piaci esélyek, társadalmi tőke.

Az eredményesség egyik eszköze az inkluzív nevelés. Ez legyen az alapvető intézményi szemlélet, mely a gyermekek, tanulók egyéni különbségeit (társadalmi, kulturális, biológiai) együttesen, teljes mértékben figyelembe veszi és azokból kiindulva, azokra építve alakít ki befogadó környezetet személyi, tárgyi és pedagógiai vonatkozásban, mely biztosítja a hatékonyság, eredményesség és méltányosság hármas egységének megvalósulását. Másik fontos eszköz: a multikulturális nevelés. A multikulturális nevelés arra törekszik, hogy a különféle kultúrákkal és kulturális csoportokkal való együttműködést megalapozó kognitív, verbális és nonverbális készségeket fejlesszen ki, a más csoportokkal való kommunikációt lehetővé tevő képességekkel együtt. A multikulturális nevelés során tanítani kell a kulturális különbségek és a társadalomban levő emberi viszonyok jellegzetességeit, és alkalmat kell teremteni a kulturális pluralizmusra és a toleranciára való képességek kialakulására. Ezt nagymértékben segítheti a kulturális sokféleséget elismerő és reprezentáló intézményi környezet, mely kedvező hatással lehet a tanulók motiváltságára is.

Az iskolákban dolgozó pedagógusok naponta megtapasztalják, hogy az integrált osztályokban tanuló gyerekek között óriási különbségek mutatkoznak. A másság tükröződik a képességekben, a neveltségi szintben… minden egyes gyermek más-más fejlettségi fokon álló egyéniség. Ezért is fontos, hogy megfelelő végzettségű szakemberek tevékenykedjenek az intézményekben. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése-oktatása a pedagógusok számára sokszor igazi szakmai kihívást jelent, és folyamatos továbbképzést is igényel.

Az elmúlt évtizedek kutatásai rámutatnak: a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek sajátos, egyéni bánásmódot kívánó fejlesztési igénye mögött döntő többségében nem értelmi fogyatékosság áll. Hanem amikor a mérések eredményei az alacsonyabb képesség és IQ mutatókat tükrözik, akkor a háttérben a

hátrányos szociokulturális vagy ingerszegény környezet tényezőiből adódó elmaradást kell meglátnunk. E gyerekek fejlesztési igénye következetes, célzott pedagógiai támogatással az átlagos fejlesztési igényekhez igazítható.

A személyiség fejlesztéséhez elengedhetetlen, hogy a gyermek, a tanuló az éppen aktuális egyéni fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységeket végezhesse az intézményben, tehát a külső hatások a megfelelő belső fejlettségi szakaszban érjék a gyermeket, tanulót. Ezzel nemcsak a tanulási folyamatban lesz sikeresebb, hanem munkakedve is nő. A települések közoktatási intézményeiben dolgozók mindent megtesznek, hogy a településeken élő gyermekek, tanulók megfelelő szakmai, illetve tárgyi feltételek között nevelődjenek, tanulhassanak.

A lemorzsolódási, továbbtanulási, kompetenciamérési eredmények javítása érdekében az érintett tanulók körében differenciált tanórai tanulásszervezéssel, valamint fejlesztő, felzárkóztató, tehetséggondozó és az érdeklődési körnek megfelelő szakköri tanórán kívüli foglalkozások biztosításával, s azokba történő bevonásukkal folyamatosan javuló mutatókat lehet elérni.

A gyerek személyiségének figyelembevétele a pedagógia számára tehát tulajdonképpen azt jelenti, hogy differenciál – mégpedig – a tanagyag elsajátíttatásában, a bánásmódban és az értékelésben egyaránt.

A legkevésbé biztosít egyenlő esélyt a gyermeknek: az alacsonyabb iskolai végzettség, a kulturális javakkal kevésbé ellátott, szegényebb család. A probléma megoldására az általános iskolák számára az IPR30 program megoldást jelenhet. Az iskolai integrációs program alkalmazásához viszont elengedhetetlen néhány olyan szervezési, intézményi feltétel, amely biztosítja azokat a kereteket, amelyeken belül az integráció működni tud. Az iskola élete több ponton is átalakulhat.

Az IPR működtetése során az intézményekben alapvető feltétel:

_ a be-és elfogadó szemlélet,

_ a gyermek-és tanulóbarát környezet,

_ az integrációt támogató új tanulásszervezési eljárások, módszerek alkalmazása a nevelés, tanulás-tanítás folyamatában,

_ a széleskörű tevékenységformák biztosítása,

_ az egyéni bánásmód, az optimális fejlesztés,

_ a kapcsolatfejlesztés, a párbeszéd.

Az intézményekben a gyerekek képességeit differenciált tanulásszervezéssel, tanórák utáni korrepetálással, fejlesztő tanár alkalmazásával, tehetséggondozással, illetve a tehetséggondozás egyéb formáival (szakkörök, versenyek) fejlesztik. A tanítást-tanulást segítő eszközrendszer az együttnevelés pedagógiai esélyeit jelentősen növelik. Van megfelelő számú számítógép.

Az intézményekben a gyerekek képességeit differenciált tanulásszervezéssel, tanórák utáni korrepetálással, fejlesztő tanár alkalmazásával, tehetséggondozással, illetve a tehetséggondozás egyéb formáival (szakkörök, versenyek) fejlesztik. A tanítást-tanulást segítő eszközrendszer az együttnevelés pedagógiai esélyeit jelentősen növelik. Van megfelelő számú számítógép, illetve vannak olyan intézmények ahol rendelkezésre állnak interaktív táblák is.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül: az egészséges életmód kialakítása, az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása. A családok romló körülményei miatt előtérbe került a szociális funkció (esélyegyenlőség biztosítása). Az egész napos ellátással tudják az óvodák megteremteni a gyermekek egészséges ellátásnak és az egyénre szabott fejlesztésnek a feltételeit. Egyre több óvoda foglalkozik kiemelten környezetvédelmi, illetve az egészséges életmódra neveléssel. Az óvodai nevelőmunka az óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban lévő saját nevelési program alapján folyik az egyes intézményekben, mely biztosítja az óvodai nevelés sokszínűségét, ugyanakkor az általános társadalmi igények megjelenését.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény rendelkezései szerint 2014 szeptemberétől kötelező óvodába járni a 3. életévüket betöltött gyermekeknek, mely rendelkezés a szociális hátrányból adódó különbségek kompenzálását, illetve a könnyebb felzárkóztatást hivatott szolgálni.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	**db**	
Az óvoda telephelyeinek száma	2	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	259	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	10	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	szeptember - július	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	1 hónap	
Személyi feltételek	**Fő**	**Hiányzó létszám**
Óvodapedagógusok száma	13	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	11	
Gyógypedagógusok létszáma		
Dajka/gondozónő	6	

Kisegítő személyzet	3	

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A városban az óvodáztatási feladatok ellátása, önkormányzati fenntartásban, két épületben, két telephelyen zajlik. A fenti táblázatban láthatóak a létszámadatok. Ezen túl Mezőcsáton működik egy, a Mezőcsáti Református Egyházközség által fenntartott intézmény is. Ennek létszám adatairól nincs információnk.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma (TS 2401)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2801)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2701)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2601)	Óvodai gyermekcsoportok száma gyógypedagógiai nevelésben (TS 2501)
2013		10	259	3	209	Nincs adat
2014		10	259	3	206	Nincs adat
2015		10	259	3	209	Nincs adat
2016		9	234	3	209	Nincs adat
2017		Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

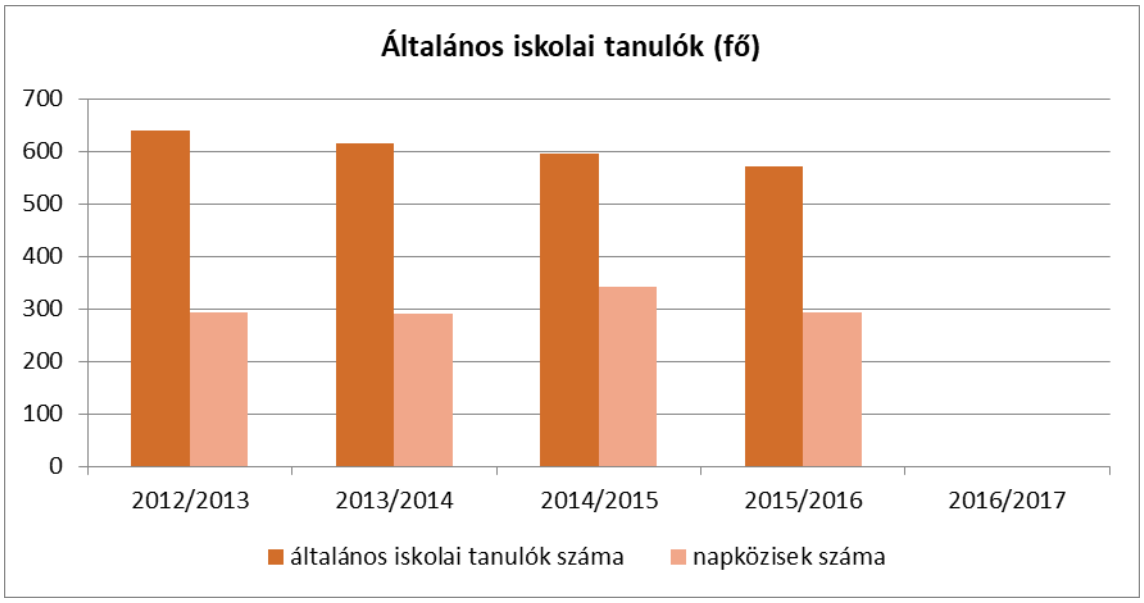
A 3-6 éves korosztályra vonatkozóan nem rendelkezünk adatokkal. A táblázatból kiolvasható azonban, hogy a három feladat ellátási helyen nincsenek maximálisan kihasználva a rendelkezésre álló férőhelyek.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1801)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1901)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (TS 1701)	
	fő	fő	fő	fő	%
2012/2013	288	351	639	294	46,0%
2013/2014	294	321	615	290	47,2%
2014/2015	281	314	595	341	57,3%

2015/2016	270	302	572	294	51,4%
2016/2017	N.a.	N.a.		N.a.	

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fenti táblázatból kiderül, hogy az általános iskolai oktatás nappali tagozatán 2012/2013 és 2013/2014 között emelkedett az oktatásban résztvevők száma. Ez a tendencia 2014/2015-ben megfordult és azóta is csökken a létszám. A napközis tanulók száma 2014/2015-ig emelkedett, majd 2015/2016-ra visszaesett a 2013/2014-es szintre.

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	**Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban)** (TS 2101)	**Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt)** (TS 2201)	**Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)** (TS 2001)
	1-8 évfolyamon összesen	**1-8 évfolyamon összesen**	**db**
2012/2013	N.a.	31	2
2013/2014	N.a.	30	2
2014/2015	N.a.	29	2
2015/2016	N.a.	30	2
2016/2017	N.a.	N.a.	N.a.

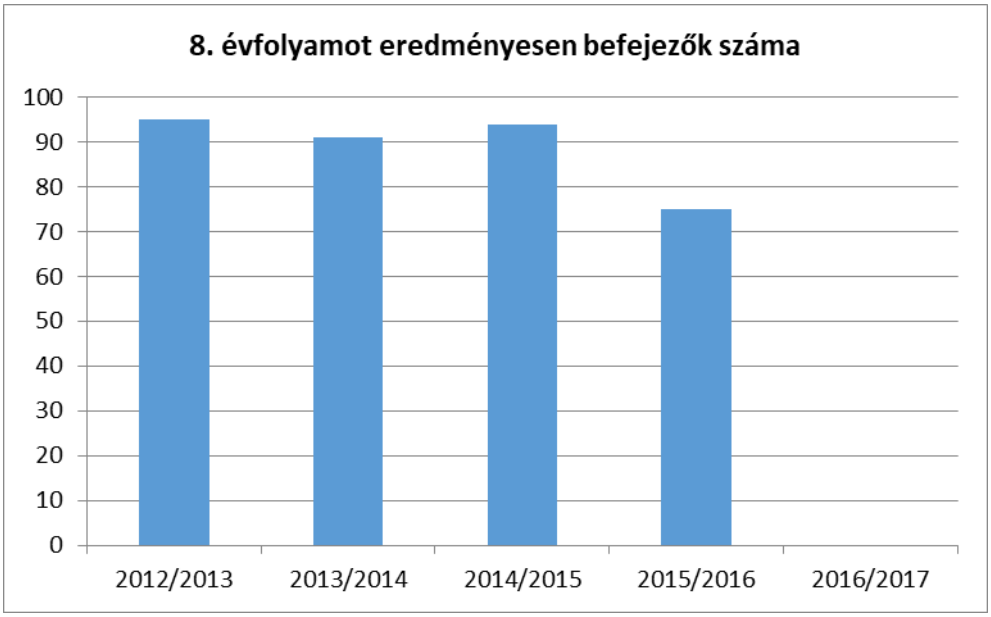
Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az általános iskolai osztályok száma a 2012/2013-as és a 2015/2016-os tanévek között átlagosan 30 volt. Minden tanévben két feladat ellátási helyen történik az oktatás. Ezek közül egy állami, egy pedig egyházi fenntartású.

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 2301)
	Fő
2012/2013	95
2013/2014	91
2014/2015	94
2015/2016	75
2016/2017	N.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

A fenti adatokból jól látszik, hogy a 8. évfolyamot nappali tagozaton eredményesen befejezők száma a 2015/2016-os tanévben mintegy 20 fővel lecsökkent a 2012/2013-as tanév 95 főjéhez képest.

b) a köznevelséshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Mind az óvodásban, mind az iskolában megfelelő számú szakember biztosítja a teljes körű ellátást a gyermek számára.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs

Nincs hátrányos megkülönböztetés az oktatás területén.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A városban működő minden iskola azért dolgozik, hogy az eredményesség és a hatékonyság javuljon.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Településünkön a hátrányos helyzetű fiatalok oktatása, felzárkóztatása sikeresen megtörténik az intézményeken belül, és pályázatok útján is.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Szünidei programok hiánya	Szünidei programok megvalósítása
Szegregáció	szegregáció megszüntetését célzó pályázati források
Korai iskolaelhagyás, kevés tanulási motiváció	ösztöndíj programok

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban a nemek közötti egyenlőség tekintetében a legfontosabb annak az elérése, hogy a nőket az élet minden területén ugyanazok a jogok illessék meg, mint a férfiakat. Legyen szó a családban betöltött helyükről és szerepükről vagy a munka világában betöltött helyükről, pozícióikról.

E tématerületnél kiemeljük – az egységes szemlélet miatt - a vonatkozó jogszabályokat. Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaciviszonyokat kell figyelembe venni.

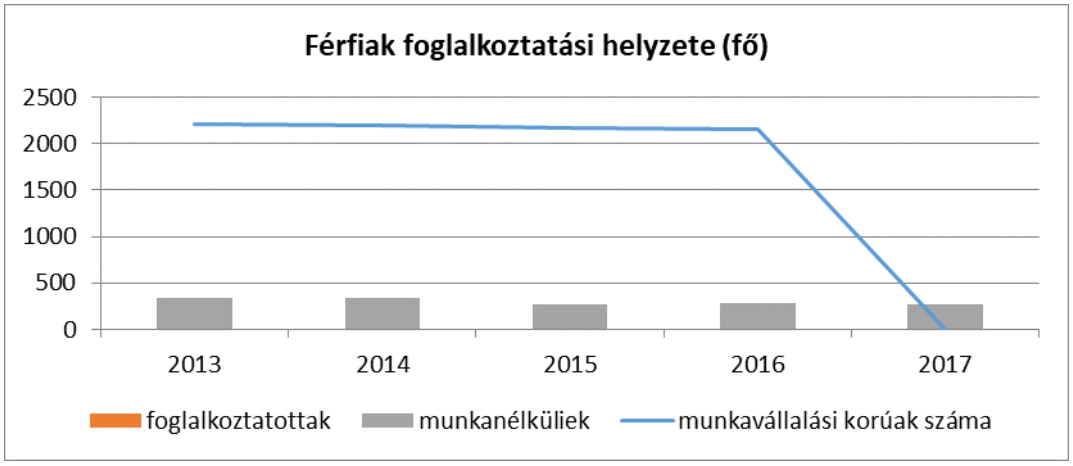
Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

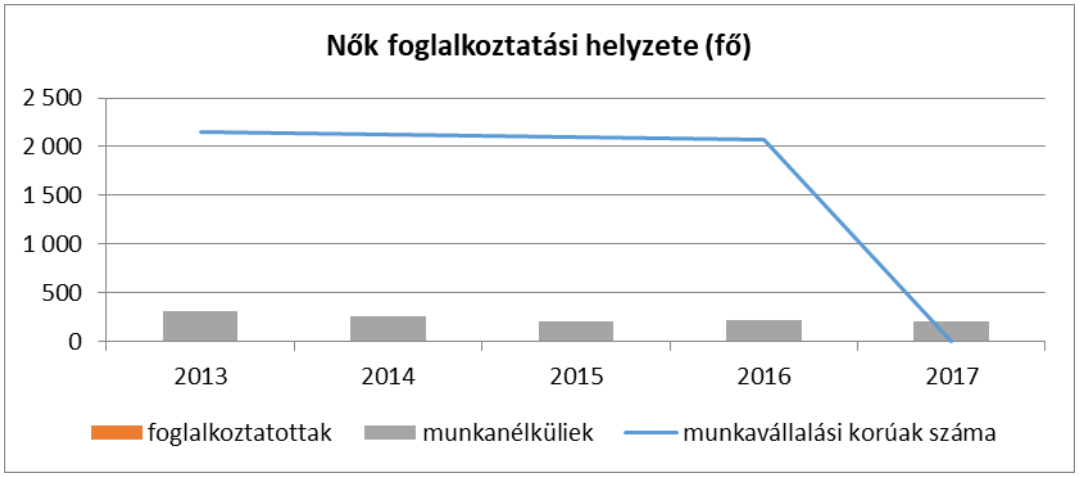
a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0804)	**Nők** (TS 0804)	**Férfiak**	**Nők**	**Férfiak** (TS 0801)	**Nők** (TS 0802)
2013	2 205,00	2 150,00			331	310,5
2014	2 198,00	2 118,00			333,75	262,25
2015	2 169,00	2 098,00			272,75	202,5
2016	2 149,00	2 076,00			275,5	220,75
2017	0	0			266,5	209,75

Forrás: TeIr és helyi adatgyűjtés

A táblázat, illetve a grafikonok is jól mutatják, hogy a teljes lakosság körében a férfiak között magasabb a munkavállalási korúak száma, illetve a munkanélküliek száma is. A foglalkoztatottakra vonatkozóan nincs adatunk.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Napjainkban fontos szerepet játszanak a foglakoztatást segítő és képzési programok. Ezek elsődleges célja, hogy a munkanélküliség csökkenjen. A programokban ugyanúgy részt vesznek a nők, mint a férfiak, mivel a képzés ideje alatt nyújtott támogatás is belekerül a családi kasszába.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Elmondható – általánosságban férfiakra és nőkre vetítve is - , hogy az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező személyek egyre nehezebben tudnak elhelyezkedni. Ez a nők esetében hatványozottan igaz, hiszen míg a férfiak képzettség nélküli fizikai munkát is el tudnak látni, addig a nők erre nem képesek. Ezért is egyre fontosabb a nők képzése, tudásszintjük emelése, kompetenciáik bővítése. Hiszen minél képzettebbek annál nagyobb az esélyük az elsődleges munkaerőpiacra bekerülni, ott tartósan munkát vállalni, felvenni a versenyt a férfiakkal.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Országosan, sőt világviszonylatban is elvárás és törekvés, hogy a nők bérezését a férfiakéval egy szintre emeljék, megszüntetve ezzel az e téren létező hátrányos megkülönböztetést.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci helyzetének szempontjából fontos, hogy a településen milyen lehetőségek vannak a gyermekek napközbeni ellátására.

Településünkön működnek óvodák és általános iskolák. A bölcsődei ellátás csak a Mezőcsáti Református Egyházközség intézményében korlátozottan- az intézmény befogadó képessége 24 fő – érhető el.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Településünkön a védőnői hálózat hatékonyan működik. Biztosítja a gyermek és az anya védelmét is. A védőnői szolgálat biztosítja a gyermekvállalás körülményeinek elősegítését is. A tanácsadás és gondozás eszközeivel, a családtervezéssel összefüggő ismeretek átadásával és a nők egészségvédelmét szolgáló intézkedésekkel hozzájárulnak ahhoz, hogy a nők ne legyenek kiszolgáltatott helyzetben, legyenek tisztában lehetőségeikkel, a rendelkezésre álló eszközökkel.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2013	4	N.a.	
2014	4	N.a.	
2015	4	N.a.	
2016	4	N.a.	
2017	Nincs adat	N.a.	

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A védőnőkre vonatkozó átlagos gyermeklétszámról nincs adat.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Mezőcsáton a vizsgált időszakban nem történt a nők ellen irányuló nyilvánosságra kerülő családon belüli erőszak.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Mezőcsáton nem működik sem anyaotthon, sem átmeneti családi otthon. A legközelebbi ilyen jellegű intézmény a megyeszékhelyen, Miskolcon található.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.

Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Településünkön jellemző, hogy az intézmények, civil szervezetek élén női vezetőt találunk.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Helyi szinten a legáltalánosabb problémák, amik a nőket foglalkoztatják, a munkanélküliség, a képzettségbeli hiányosságok, az anyaságból adódó kérdések és problémák, illetve az elszigetelődés.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Munkanélküliség	Képzési programok körének szélesítése, tájékoztatás a lehetőségekről
Szegregáció	szegregáció megszüntetését célzó pályázati források
Szabadidős programok hiánya	célzó pályázati források bevonása

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

A népesség öregedésével járó társadalmi, demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. Az öregek aránya a Föld teljes népességét figyelembe véve 2000-ben 10 % volt, 2050-ben 25 % körül várható, míg ez az arány Európában 36-37 %-os mértéket mutat. Az Európa egészére érvényes általános öregedési folyamat Magyarországon is jellemző. Folyamatosan, az utóbbi években pedig gyorsuló ütemben csökkent a 14 éves és ennél fiatalabb korcsoportok aránya és emelkedett az idősebb aktív korúaké, de még inkább a 60 éven felülieké. Ezen arányok a születések és halálozások trendjeiből erednek, a vándorlások szerepe eddig nem volt meghatározó. Míg a demográfiai öregedés, a korstruktúra romlása a maga átütő társadalmi hatásaival kedvezőtlen folyamatot jelenthet, az életkor meghosszabbodása nagyon is pozitív jelenség. A társadalmi szolidaritás megkívánja, hogy a fiatal generációk fokozott gondot fordítsanak a teljes népesség immár egyötödét kitevő, a munkából lassan kiöregedő, vagy már kiöregedett népesség életkörülményeire, életminőségére. Az életkörülményeket - így az időskorúakét is - általában a lakáshelyzettel, a jövedelemmel és a fogyasztás szerkezetével, színvonalával lehet jellemezni, figyelemmel a háztartások szerkezetére

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Itt hangsúlyosan figyeltünk a demográfiai trendekre.

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában – *az egységes értelmezés miatt összegezzük* - az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

- A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer:
  1. saját jogú; és
  2. hozzátartozói nyugellátásokat biztosít.
- A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:
  1. az öregségi nyugdíj,
  2. a rehabilitációs járadék.
- A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:
  1. az özvegyi nyugdíj;
  2. az árvaellátás;
  3. a szülői nyugdíj;
  4. a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
  5. özvegyi járadék.
- Időskorúak járadéka

A Szt. értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. A Szt. 25. §-a szerint az ellátást a települési önkormányzat jegyzője állapítja meg.

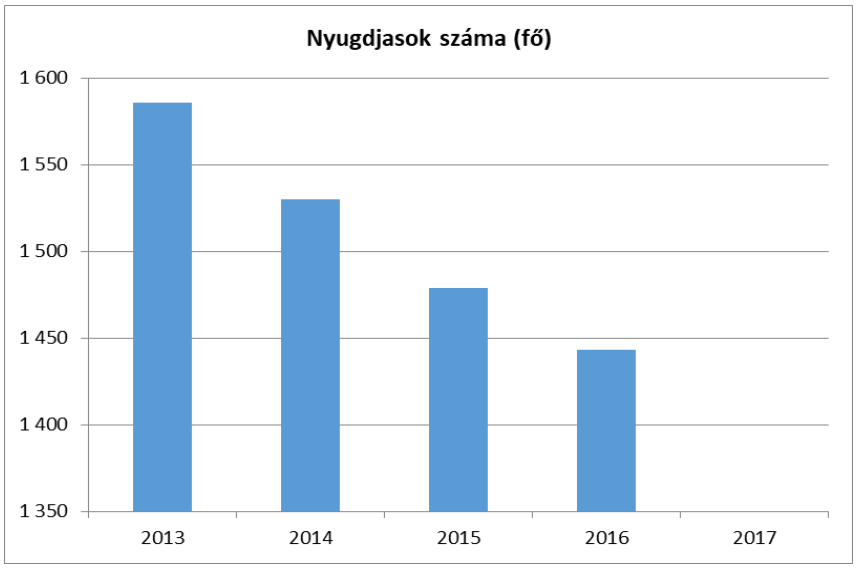
Időskorúak járadéka

A Szt. értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. A Szt. 25. §-a szerint az ellátást a Tiszaújvárosi Járási Hivatal állapítja meg.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	**Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma** (TS 5201)	**Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma** (TS 5301)	**Összes nyugdíjas**
2013	605	981	1 586
2014	583	947	1 530
2015	551	928	1 479
2016	546	897	1 443
2017	N.a.	N.a.	

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nyugellátásban, járadékban, részesülők száma 2013 óta folyamatos csökkenést mutat. Ez a tendencia mind a nők, mind a férfiak között megfigyelhető.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A rendszerváltozás első évtizedében jelentősen lecsökkent a gazdaságilag aktív népesség aránya és óriásira növekedett a munkanélküliség, mely elsősorban a fiatalabb, gyermekeket eltartó rétegeket érintette. Az 1990-es évek elején a munkahelyek számának visszaesésével a nyugdíjas korúak, vagy nyugdíj előtt állók elhelyezkedési esélyei csökkentek a legjelentősebben. 1990-hez viszonyítva nőtt a 60 éven aluli inaktív keresők aránya és hasonló mértékben emelkedett a 60 éven felüli idős, inaktív keresők aránya az amúgy egyre csökkenő számú népességen belül.

A munkanélküliségi ráta településünkön magas, ezen magas érték mellett az idősebb korúak munkába állása még inkább megnehezített, hiszen a fiatalok is nehezen találnak munkahelyet. A kirekesztődés és az információhoz való hozzáférés elérhetősége fontos ezen csoport számára, hiszen társadalmi felzárkóztatást célozzák.

6.2.2. számú táblázat - Tevékeny időskor (lehetőségek a településen) nincs adat.

Az idősek foglalkoztatására nincs adat.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Az elmúlt időszakban a városban élő idősek egyre aktívabbak, klubokba tömörülnek, ahol őrzik hagyományaikat, énekelnek, táncolnak. A térség más nyugdíjasaival együtt szerveznek programokat, kirándulásokat.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Településünkön azonban nem fordul elő hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2013	0	82		0		
2014	0	88		0		
2015	0	77		0		
2016	0	74		0		
2017	0	64		0		

A fenti adatok meglehetősen hiányosak. Számok mindössze az 55 év feletti regisztrált munkanélküliekről állnak rendelkezésre.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

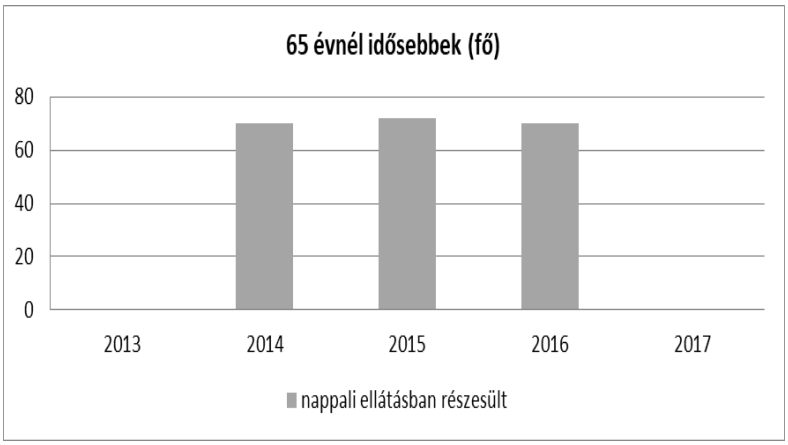
a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

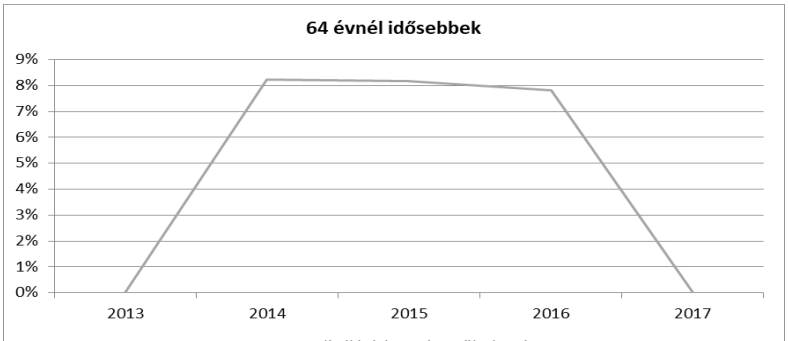
2011. október 03-án adták át Mezőcsáton az Egészségfejlesztő Központot. Az Egészségfejlesztő Központ arra törekszik, hogy a térség lakosainak egészségét segítsenek megőrizni, illetve megelőzzék a betegségeket, kiemelve a háziorvosokkal és a kórházakkal való kapcsolattartás fontosságát, a különböző ellátási szintek közötti kommunikáció jelentőségét. Ezáltal az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés biztosított az idősebb korosztály számára.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
	Fő	Fő	%
2013	849	0	0%
2014	850	70	8%
2015	880	72	8%
2016	896	70	8%
2017	0	0	

Forrás: TeIR, KSH Tstar

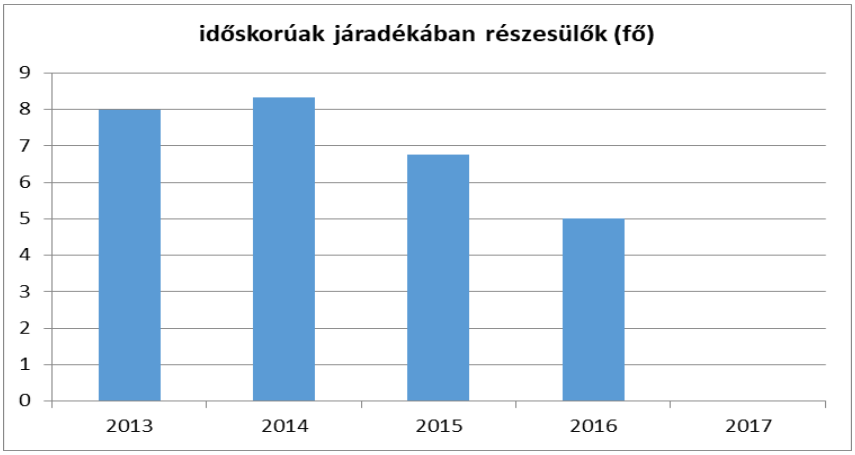

A fenti táblázat és grafikonok szerint a 64 évnél idősebb lakosság száma növekszik, a nappali ellátáshoz való hozzájutása viszont közel azonos arányú 2013 és 2016 között.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma

Év	**Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő)** (TS 5701)
2013	8
2014	8,33
2015	6,75
2016	5
2017	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fenti adatok szerint az időskorúak járadékában részesülők évi átlagos száma csökken. Ez betudható az emelkedő nyugdíjkorhatárnak.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Városunkban rendszerek a kulturális programok. Két nyugdíjas szervezet működik – a Lilaakác Nyugdíjas Klub és a Margaréta Nyugdíjas Klub. Ezek, illetve a Dél-borsodi Idősügyi Tanács is szerveznek dalostalálkozókat, tehetségkutatókat, hagyományőrző programokat. Ezen programok lebonyolításához az önkormányzat is segítséget nyújt.

c) idősek informatikai jártassága

Az idősek informatikai jártasságáról nem készült felmérés, viszont a klubokban egyre többen felvetik, hogy jó lenne, ha megismerkedhetnénk az informatikai eszközökkel, kommunikációs csatornákkal. Ennek az igénynek az oka, hogy egyre többüknek van az ország távoli részén vagy akár külföldön élő családtagja, akivel ez megkönnyítené akár a mindennapi kapcsolattartást is.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Alapvető igény ebben az életkorban a lehető legjobb egészségi állapot megtartása, elérése. Ennek érdekében a közös hivatalt ellátó önkormányzatok segítségével a helyi orvosok, egészségügyi ismeretekkel rendelkező személyek segítik a lakosságot.

6.4.1. számú - Művelődési közintézmények adatai

Év	**A nyilvános/települési könyvtárak száma** (TS 3801)	**A nyilvános/települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány)** (TS 3901)	**Muzeális intézmények száma** (TS 4001)	**Közművelődési intézmények száma** (TS 4101)
2013	1	40 495,00	1	1
2014	1	39 897,00	1	1
2015	1	40 621,00	1	1
2016	1	39 222,00	1	2
2017				

Forrás: TEIR

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Áldozattá válás	
szabadidős programok hiánya	pályázati forrás bevonása
informatikai képzés, hozzáférés hiánya	pályázati forrás bevonása

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során. A Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását. A településen fogyatékossággal élők létszámára, a fogyatékosság formájára és mértékére pontos adat nem áll rendelkezésre.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők szá

Év	**Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - férfiak** (TS 6201)	**Megváltozott szociális ellátás**
2013	129	
2014	123	
2015	118	
2016	112	
2017		

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Városunkban a fogyatékkal élő személyek számára a szociális ellátások elérhetőek. A fenti adatok alapján látható, hogy a fogyatékkal élő személyek száma 2013 óta folyamatosan csökken. Az utolsó – 2016-os – adat szerint összesen 264 fő tartozik ebbe a csoportba.

7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy

b) elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

a) rehabilitációs ellátásban részesül,

b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban,

rendszeres szociális járadékban részesült.

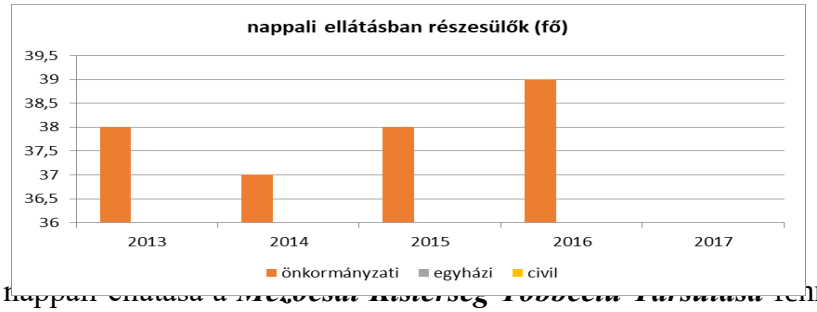
(Flt. 57/B §.)

Településünkön kevés a foglalkoztatási lehetőség a fogyatékkal élők számára, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. Jelenleg nincs a településen csak fogyatékkal élőket, vagy megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató munkáltató.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 5001)	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2013	38		
2014	37		
2015	38		
2016	39		
2017			

Forrás: TeIR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével

A fogyatékosok nappali ellátása a ***Mezőcsát Kistérség Többcélú Társulása*** fenntartásában működő ***Mezőcsáti Kistérség Humánszolgáltató Központ*** keretein belül működő hatodik szociális alapellátás. A nappali intézmény három gondozási csoportban (24 férőhelyen) biztosítja az értelmi-, érzékszervi-, mozgásszervi- és halmozottan sérült fiatalok, felnőttek koruknak, állapotuknak és fogyatékosságuknak megfelelően a fizikai, egészségügyi ellátást, mentális gondozást, különösen az önálló életre nevelést, képességeik és készségeik fejlesztését, szinten tartását, foglalkoztatását. Az intézmény - az igénybevevők számára - egyéni fejlesztő programokra épülő gyógypedagógiai foglalkozásokat szervez.

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A fogyatékkal élők a munkavállalók egyik leghátrányosabb helyzetű csoportja. Munkaerő-piaci helyzetük lényegesen rosszabb, mint a lakosság többi tagjáé. Nehezebben találnak tartós foglalkoztatást biztosító munkahelyet, illetve ha valaki már gazdaságilag aktív korában válik fogyatékossá, nagyon kicsi az esélye, hogy korábbi munkahelyén foglalkoztatják. A munkaerőpiacon való részvétellel pénzbeli és nem pénzbeli járandóságokhoz lehet hozzájutni, ami pozitív hatással van a résztvevők egészségére. Ezen túlmenően a munka elősegíti a személyiség fejlődését, meghatározott státuszt és elismertséget biztosít. Lehetővé teszi a társadalmi kapcsolatok kialakulását és a társadalomba való beilleszkedést.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nincs információnk arról, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen.

A foglalkoztatás akkor is meghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, például a településen belüli közlekedési akadályok miatt és a támogató szolgálattól sem kap segítséget. A fizikai akadályozottság a településen is jelen van, de ez nem jelenti azt, hogy a fogyatékos személy alkalmazásának akadálya lenne. Inkább az a probléma, hogy nincs foglalkoztató.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A saját lakókörnyezetben, lakóotthonban élő fogyatékos személyeknek alapszolgáltatást nyújtó intézmény nincs a településen. Támogató szolgálat nem működik. Szükség esetén biztosított a házi segítségnyújtás térségi szinten, az utazásban önkormányzatunk segítséget nyújt.

Sajnálatosan a családsegítés és a közösségi ellátás statisztikai nyilvántartásában nem szerepel, hogy a szolgáltatást igénybevevőnek van e bármilyen fogyatékossága, ezért itt csak becsült adatokat fogunk kapni.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A lehetséges kedvezmények igénylése és rendszeres használata nem feltétlenül az önkormányzat bevonásával történik. Így az adatgyűjtés korlátozott. Nem nyilvántartott, hogy hányan élnek a tömegközlekedésben elérhető kedvezményekkel, az adókedvezménnyel. Vannak olyan természetbeni ellátások, melyek nem a fogyatékossághoz, hanem az alacsony jövedelemhez kötöttek.
Az önkormányzat a lehetőségeihez mérten segíti ezen személyek életének megkönnyítését, együttműködve az érintett személyek igényeinek megfelelően.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozódási lehetőségekre.
A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítés feltételeit.
A fogyatékos személy számára a Fot-ban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékossági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.
A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre.
Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni.
A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben,

szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint – a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékosságát megállapították.

A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára – sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni.

A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog biztosított a településen: másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőkön keresztül, beleértve a fogyatékossággal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra.

A fogyatékos emberek önérvényesítő mozgalmainak erősödése, saját maguk képviseleti lehetőségének támogatása kiemelt feladat. Ennek érdekében az együttműködésre és a párbeszédre lehetőséget adó fórumokat hirdessen az önkormányzat.

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A középületek egy részénél egyáltalán nem, vagy csak részben megoldott az akadálymentesítés.

Az egészségügyi alapellátásnak helyet adó épületben a fogyatékkal élők számára az akadálymentesítés részben megoldott.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A fogyatékos személy számára jogszabályban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékossági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.

Mint ahogyan az előző pontban kifejtésre került a középületek akadálymentesítése csak részben megoldott. Főként a mozgásszervi fogyatékosok számára kezdődött meg az akadálymentesítés a település közintézményeiben.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betarttatása nehéz feladat a hatóságok előtt. Azon vállalkozások, amelyek EU forrásra pályáznak, a nyertes projekt keretében az

akadálymentesítést kötelező tevékenységként elvégzik. Ez a tény azt vetíti előre, hogy az előttünk álló évtizedben a vállalkozások fokozatosan, de eleget fognak tudni tenni e kötelezettségüknek.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Akadálymentes parkolóhely településünkön jelenleg nincs kijelölve, de parkolóhelyeink tágasak és a mozgáskorlátozottak számára is könnyen használhatóak. A közterületek, járdák, parkok akadálymentesítése részben biztosított a településen. A közösségi tömegközlekedés akadálymentesítése kezdeti stádiumban van. A távolsági autóbuszok, melyek a tömegközlekedés egyetlen képviselői, azok általában alacsony padlós gépjárművek.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

Településünkön fogyatékos személyek számára nincs semmilyen szakszerű szolgáltatás. Miskolcon és Mezőkövesden található lakóotthon, amely tartós bentlakásos, fogyatékosok ápoló-gondozó célú lakóotthona.

A lakóotthon az érintett társadalmi réteg, a fogyatékosok és képviselőik (szülők, családtagok, szakemberek) kezdeményezésére civilszervezeti (Kézenfogva- és Soros Alapítvány), valamint a Szociális és Családügyi Minisztérium kitagolási programja által kormányzati támogatással jött létre.

A lakóotthonok alapvető jellemzője, hogy kis létszámú (6-14 fő) ellátását biztosítja, ezért a lakói számára családias légkört tud teremteni.

A lakóotthonok megpróbálják biztosítani, hogy lakóinak saját intim szférája (saját szoba ill. lakrész) legyen. A lakóotthonok feladatuknak tekintik, hogy a napi tevékenységeket a lakók akaratának figyelembe vételével közösen alakítsák ki. A lakóotthoni szemléletmód közé tartozik az is, hogy a lakókat minél nagyobb önállóságra tanítsa, segítse az önálló életvitel kialakulását és ez által a lakók társadalomba történő beilleszkedését.

A normalizációs elv szerint egy adott társadalomban a fogyatékosok számára is ugyanazokat az életfeltételeket kell biztosítani, melyek a társadalom többi tagja számára is biztosított. A lakóotthonok munkáikat, feladataikat e szellemben végzik.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Az önkormányzat próbál segíteni, támogat minden olyan civil szervezetet, alapítványt, amelyek hátránykompenzáló szolgáltatásokat nyújtanak, vagy kívánnak bevezetni.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Közintézmények, közterületek, járdák, parkok akadálymentesítése nem vagy csak részben megoldott	pályázati források keresése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

A helyi és a kis település lévén, a környező települések szervezetei folyamatosan gyarapodnak, tevékenységüket bővítik annak érdekében, hogy ezen települések élhetőbben legyenek, csökkenjen az elvándorlás és az öregedési index. Ezért van szükség arra, hogy olyan rendezvények kerüljenek megrendezésre, melynek látogatottsága révén ismeretekben gazdagodhatnak a lakosok és az ide látogatók, valamint megismerjék ezen települések nyújtotta lehetőségeket. Az igények felmérése az alap, melyhez hozzáadódik a közös munka, ezáltal a szervezők, megvalósítók is élvezhetik „munkájukat" és annak gyümölcsét.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Mezőcsát városa járási székhely és a járás legnagyobb lélekszámú települése révén több civil szervezettel rendelkezik. Két történelmi egyház – a római katolikus és a református- békességben megférnek egymás mellett. Mind a két gyülekezet aktívan részt vesz a város életében.

A civil szférában is sok aktív szereplőt találunk, akik tevékenységükkel gazdagítják, színesítik városunk életét.

A városi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat kapcsolata kiváló, együttműködve igyekszenek megoldani a roma lakosságot érintő problémákat, tevékenységük révén igyekeznek támogatni a lakosság hátrányos helyzetű rétegét.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Mezőcsát Kistérség Többcélú Társulása napjainkra ugyanabból a nyolc településből áll, amelyek a Mezőcsáti Járást is alkotják. Lakóinak száma nem éri el a 15.000 főt. Legnépesebb települése a székhely Mezőcsát, a legkevesebben Tiszadorogmán élnek. A 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet

alapján mind a nyolc település komplex programmal fejlesztendő. A települések közötti együttműködés szorosnak mondható, közös ügyeik, pályázataik révén ezer szállal kötődnek egymáshoz.

A legrégebbi társuláson kívül a közelmúltban jött létre a Mezőcsát és Térsége Területfejlesztési Önkormányzati Társulás 16 település bevonásával. Ennek célja, hogy a hozzá tartozó településeken gazdasági, foglalkoztatási fejlesztések menjenek végbe.

A Dél-borsdi Sürgősségi Betegellátási Társulás pedig célzottan a térség orvosi ügyelettel való ellátására jött létre.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Mezőcsáton Cigány Kisebbségi Önkormányzat működik, mely a település vezetőivel jó kapcsolatot épített ki.

f) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

"Nyitnikék" a Mezőcsát Napközi Otthonos Óvodáért Alapítvány

Az Alapítvány célja, hogy segítse, támogassa az intézménybe járó gyerekek nevelését, képzését. A befolyt támogatásokból, a felajánlott jövedelemadó 1 %-okból és az évek óta sikerrel megrendezett jótékonysági bálok bevételeiből az óvodai csoportokat játékokkal, fejlesztőeszközökkel, sportszerekkel segítettük

"Mezőcsáti Általános Iskola Ifjúságáért" Alapítvány

A Mezőcsáti Általános Iskola Ifjúságáért Alapítvány 1997-ben alakult, közhasznú szervezetként működik.

A Mezőcsáti Általános Iskolában a kiváló tanulmányi eredményt elérő tanulók jutalmazása, tanulmányi versenyeken való eredményt elérő, illetőleg egyéni pályázatokon résztvevő tanulók jutalmazása, iskolák közötti tanulmányi versenyeken való részvétel anyagi finanszírozása, tanulók nyári táboroztatása, az anyanyelvi oktatást segítő szaktáborok támogatása, készségfejlesztő szakkörök és fakultációk támogatása, fiatalok egészséges életmódra nevelése, hátrányos helyzetű, de jó képességű tanulók támogatása.

„Mezőcsáti Középiskolásokért" Alapítvány

Célja, hogy segítse a Mezőcsáti középfokú oktatás színvonalának fejlesztését, személyi és tárgyi feltételeinek bővítését, a nevelőtestület szakmai elhivatottságának elmélyítését, a tehetséges tanulók magasabb szintű képzését, a hátrányos helyzetű fiatalok esélyegyenlőségének érvényesítését.

Mezőcsáti Tömegsport Sportegyesület

A szervezet célja, hogy a településen alkalmat nyújtson a sportolásra, arra, hogy a roma és nem roma gyermekek és fiatalok szabadidejüket egészségesen, mozgással töltsék. A sport jelentette egészséges versenyhelyzetek révén megtanulják annak kezelését.

g) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A for-profit partnerek elsősorban a munkahely teremtés és a közösségi élet fejlesztése tevékenységeinkben válhatnak ideális partnerekké.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába Mezőcsát Város Önkormányzata A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során konzultáltunk az illetékes és érintett partnercsoportok képviselőivel, a civil szervezetekkel, intézmények vezetőivel. Az elkészítés folyamatába bevonásra kerültek, Egyéni problémák és megoldási alternatívák felvázolására is lehetőségük volt, melyeket közösen megvitattunk és ezek alapján elkészítettük jelen programunkat. Önkormányzatunk ügyfélfogadási rendje szerint várta a jelentkezőket, akik hozzászólhattak a program kidolgozásához. A program megvalósíthatóságát és szakmaiságát is mindvégig szem előtt tartottuk. A különböző szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeit személyesen kezeltük, hirdető fórumainkon nyilvánossá tettük a közreműködés lehetőségét.

b) az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Mezőcsát Város Települési Esélyegyenlőségi Programja mindenki számára nyilvános és elérhető. A hozzáférés Mezőcsát Polgármesteri Hivatalában, ügyfélfogadási időben, vagy előre egyeztetett további időpontban megtekinthető.

Fontos továbbá minden elérhető eszközt és helyi médiumot bevonni (honlap, tájékoztató kiadványok, rendezvények, lakossági fórumok, helyi sajtó stb.) a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében, ezért megjelenéseink és rendezvényeink esélyegyenlőség biztosítását szem előtt tartva kerülnek megvalósításra.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegény- ségben élők	Magas a munkanélküliek száma, aránya Szegregáció erősödése	Közfoglalkoztatási programokba történő bevonásuk Egyéb foglalkoztatási programokba történő bevonásuk Antiszegregációs programok megvalósítása
Gyermekek	Szünidei, szabadidős programok hiánya Szegregáció erősödése Korai iskolaelhagyás, kevés motiváció	Szünidei programok szervezése Antiszegregációs programok megvalósítása Ösztönző rendszerek kialakítása
Idősek	Áldozattá válás Kevés a lehetőség a szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésére Információnyújtás, infokommunikációs ismeretek hiánya	Időseket érintő bűncselekmények megelőzése Kulturális és szemléletformáló programok biztosítása Információs Pontok kialakítása, infokommunikációs képzések
Nők	Munkanélküliség	Javítani a nők elhelyezkedési lehetőségeit. Munkaalkalmak, munkahelyek teremtése Munkaerő piaci szolgáltatásokban való részvétel
Fogyatékkal élők	Közintézmények, közterületek, járdák, parkok akadálymentesítése nem vagy csak részben megoldott	pályázati források keresése

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint **intézkedés címe, megnevezése**	Az intézkedésbe bevont **aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst**
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	Munkanélküliség mérséklése Szegregáció csökkentése	Partnerek: vállalkozók, alapítványok, civil szféra, Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya Felelős: Polgármester
Gyermekek	Szünidei programok szervezése Szegregáció csökkentése Iskolai eredmények javítása, motiváció növelése	Partnerek: Önkormányzat, Óvoda, Iskola, Művelődési Központ Felelős: Polgármester
Idősek	Időseket érintő bűncselekmények megelőzése Lehetőség biztosítása a szabadidő hasznos eltöltésére, a helyi identitás tudat erősítése Lehetőség biztosítása az információszerzésre, infokommunikációs alapkészségeik fejlesztése	Partnerek: Önkormányzat, Rendőrség, Művelődési Központ Felelős: Polgármester
Nők	Munkanélküli nők száma magas Szegregáció csökkentése Lehetőség biztosítása a szabadidő hasznos eltöltésére, a helyi identitás tudat erősítése	Partnerek: Önkormányzat, Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya Felelős: Polgármester
Fogyatékkal élők	Közintézmények, közterületek, járdák, parkok akadálymentesítése nem vagy csak részben megoldott	Partnerek: Önkormányzat, vállalkozók, egyház, civil szféra, alapítványok Felelős: Polgármester

Jövőképünk

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők készségeik segítségével ki tudjanak törni a jelenlegi helyzetükből.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek szabadidejének hasznos eltöltésének biztosítását.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek elmagányosodásának elkerülésére.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az elszigeteltség megszüntetését, valamint a helyi közéletben történő aktív részvételüket.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítására, továbbá kiemelt terület munkavállalásuk elősegítése, új ismeretek elsajátítása.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Munkanélküliség mérséklése	Magas a munkanélküliek száma, aránya	Munkanélküliek számának csökkentése	Gazdasági Program Éves Költségvetési Terv	Értékteremtő közfoglalkoztatási programok tervezése. TOP projektekből ipar és kereskedelem fejlesztése. Ezek által munkahelyteremtés. GINOP	polgármester	2023.11.	nyilvántartott álláskeresők számának csökkenése	közfoglalkoztatási programok szervezése munkahely teremtést ösztönző pályázati források – TOP -1.1.1 – Iparterület fejlesztése Mezőcsáton TOP- 1.1.3 –	Fenntartható

					pályázatokon keresztül foglalkoztatás megvalósítása.				Helyi Gazdaságfejlesztés GINOP – proejktekben foglalkoztatás	
2	Szegregáció csökkentése	Szegregáció erősödése	A szegregált területek csökkentése, a szegregált területeken élők esélyeinek javítása.	pályázati dokumentáció	Az intézkedés keretében sor kerül szegregált élethelyzetek megszüntetésére. Szociális lakások felújításával a szegregátumokból való kiköltözésre lehetőség. Szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása.	polgármester	2023.11.	szociális bérlakásokba beköltözők száma szolgáltatásokhoz, programokhoz hozzáférők száma	TOP – 4.3.1 – Szociális városrehabilitáció Mezőcsáton program keretében lehetőség a szegregált területekről való kiköltözésre TOP-5.2.1 – Komplex felzárkóztató program megvalósulása Mezőcsát leromlott városrészein projekt keretében egészségügyi, kulturális, hagyományőrző programok biztosítása	Fenntartható
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Lehetőség biztosítása a szabadidő	Kevés a lehetőség a szabadidő	Olyan kulturális és sport és	Gazdasági Program Éves Költségvetési	Az intézkedés által lehetőséget	polgármester	2023.11	kulturális, sport és szemléletform	Az EFOP – 1.5.3 – program	Fenntartható

	hasznos eltöltésére	hasznos, tartalmas eltöltésére A helyi identitás tudat gyenge vagy teljesen hiányzik	szemléletformáló programok biztosítása, amelyek tartalmas szabadidő eltöltést biztosít.	Terv	biztosítunk arra, hogy a városban élő gyermekek sport, kulturális és szemléletformáló programokkal töltsék szabadidejüket.			áló programokon résztvevők száma	keretében sportfoglalkozásokon, az EFOP – 3.3.2 keretében kulturális programokon, míg az EFOP – 3.9.2 és a TOP-5.3.1 keretében szemléletformáló és identitást erősítő programokon való részvételi lehetőség.	
2	Iskolai eredmények javítása, motiváció növelése	Korai iskolaelhagyás, kevés tanulási motiváció	A korai iskolaelhagyók számának csökkentése	Gazdasági Program Éves Költségvetési Terv	Ösztönzőkkel igyekszünk kedvet hozni ahhoz, hogy a roma gyermekek és fiatalok minél tovább eljussanak tanulmányaikban.	polgármester	2023.11.	Az iskolai eredmények javulása. Az iskolarendszerben minél tovább való bennmaradás. Szakmát, érettségit, diplomát szerzők száma.	Bursa Hungarica ösztöndíj program	A Bursa Hungarica ösztöndíj program folyamatosan működik. Fenntartható
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Elhelyezkedési nehézségek mérséklése	A nők között is magas a munkanélküliség	Javítani a nők elhelyezkedési lehetőségeit. Munkaalkalmak, munkahelyek	Gazdasági Program Éves Költségvetési Terv Pályázati dokumentáció	Közfoglalkoztatási és Európai Uniós pályázati programok	polgármester	2023.11.	nyilvántartott álláskeresők számának csökkenése	közfoglalkoztatási programok szervezése munkahely teremtést	Fenntartható

			teremtése		által munkalehetős ég teremtése. A gyermekek elhelyezéséne k biztosítása. Munkaerő piaci szolgáltatások igénybevétele.				ösztönző pályázati források – TOP -1.1.1 – Iparterület fejlesztése Mezőcsáton TOP- 1.1.3 – Helyi Gazdaságfejel sztés GINOP projektek, A TOP-1.4.1 keretében bölcsőde létrehozás, ami segíti a munkaerő piacra való mihamarabbi visszatérést. EFOP – 1.2.11 – Esély Otthon Mezőcsáton	
2	Lehetőség biztosítása a szabadidő hasznos eltöltésére, a helyi identitás tudat erősítése	Kevés a lehetőség a szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésére A helyi identitás tudat gyenge vagy teljesen hiányzik	Olyan kulturális és sport és szemléletform áló programok biztosítása, amelyek tartalmas szabadidő eltöltést biztosít.	Gazdasági Program Éves Költségvetési Terv	Az intézkedés által lehetőséget biztosítunk arra, hogy a városban élő nők sport, kulturális és szemléletform áló programokkal töltsék	polgármester	2023.11.	kulturális, sport és szemléletform áló programokon résztvevők száma	Az EFOP – 1.5.3 – program keretében életmód – sport foglalkozások on, TOP-5.3.1 keretében szemléletform áló és	Fenntartható

					szabadidejüket.				identitást erősítő programokon való részvételi lehetőség.	
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Lehetőség biztosítása a szabadidő hasznos eltöltésére, a helyi identitás tudat erősítése	Kevés a lehetőség a szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésére	Olyan kulturális és szemléletformáló programok biztosítása, amelyek tartalmas szabadidő eltöltést biztosít.	Gazdasági Program Éves Költségvetési Terv	Az intézkedés által lehetőséget biztosítunk arra, hogy a városban élő idősek kulturális és szemléletformáló programokkal töltsék szabadidejüket.	polgármester	2023.11.	kulturális, és szemléletformáló programokon résztvevők száma	Az EFOP – 1.5.3 – program keretében Idős Klub foglalkozáson való részvétel, TOP-5.3.1 keretében szemléletformáló és identitást erősítő programokon való részvételi lehetőség.	Fenntartható
2	Lehetőség biztosítása az információszerzésre, infokommunikációs alapkészségeik fejlesztése	Ennek a korosztálynak is vannak olyan ügyei, amelyek elintézéséhez szükség van információra. Ezen túl ők azok akik a napjainkban minden területen szükséges infokommuni	Olyan alkalmak, helyszínek biztosítása, ahol információhoz juthatnak. Infokommunikációs képzésen való részvétel.	Gazdasági Program Éves Költségvetési Terv	Az intézkedés által lehetőséget biztosítunk az információkhoz való hozzájutásra, illetve a z infokommunikációs felzárkózásra..	polgármester	2023.11.	információ nyújtó pontos működtetése, infokommunikációs képzések	TOP-5.2.1 – Komplex felzárkóztató program megvalósulása Mezőcsát leromlott városrészein pályázat kertében szociális munkások segítik az információhoz való	Fenntartható

		kációs ismereteknek a híján vannak.							hozzájutást. Az EFOP – 1.5.3 – program keretében Információs Pont működik, ahol segítés és infokommunikációs képzés is megvalósul.	
3	Időseket érintő bűncselekmények megelőzése	Áldozattá válás	A településen élő idős korosztály közbiztonságának erősítése.	Családsegítő szolgálat éves terve	Veszély esetén a rendőrség riasztása. Fórumok szervezése a településen élők idősebb emberek részére.	Polgármester	2023.11.	Statisztikai adatok Bűnelkövetések számának csökkenése. KSH TeIR Rendőrségi adatok	Fórum esetén technikai és személyi feltételek biztosítása. Szakemberek megléte. Önkéntesek bevonása.	Adott célcsoport igényei alapján fenntarthatósága megoldható.
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Közintézmények, járdák, parkok akadálymentesítése	Közintézmények, közterületek, járdák, parkok akadálymentesítése nem vagy csak részben megoldott.	Az intézmények megfelelő akadálymentesítésével a fogyatékkal élők esélyegyenlősége nő.	Gazdasági Program Éves Költségvetési Terv	Felmérés Tervezés Kivitelezés	Polgármester	2023.11.	Kivitelezési dokumentumok	Pályázati (TOP-1.4.1 – új, akadálymentes bölcsőde építése, TOP3.2.1-Polgármesteri Hivatal felújításakor akadálymentes mosdó kialakítása, EFOP, 4.1.8	Fenntartható

									– az új könyvtárban akadálymentes közlekedés és infokommunikációs akadálymentesítés) és saját forrás.	

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

- Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.
- Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.
- Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.
- Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

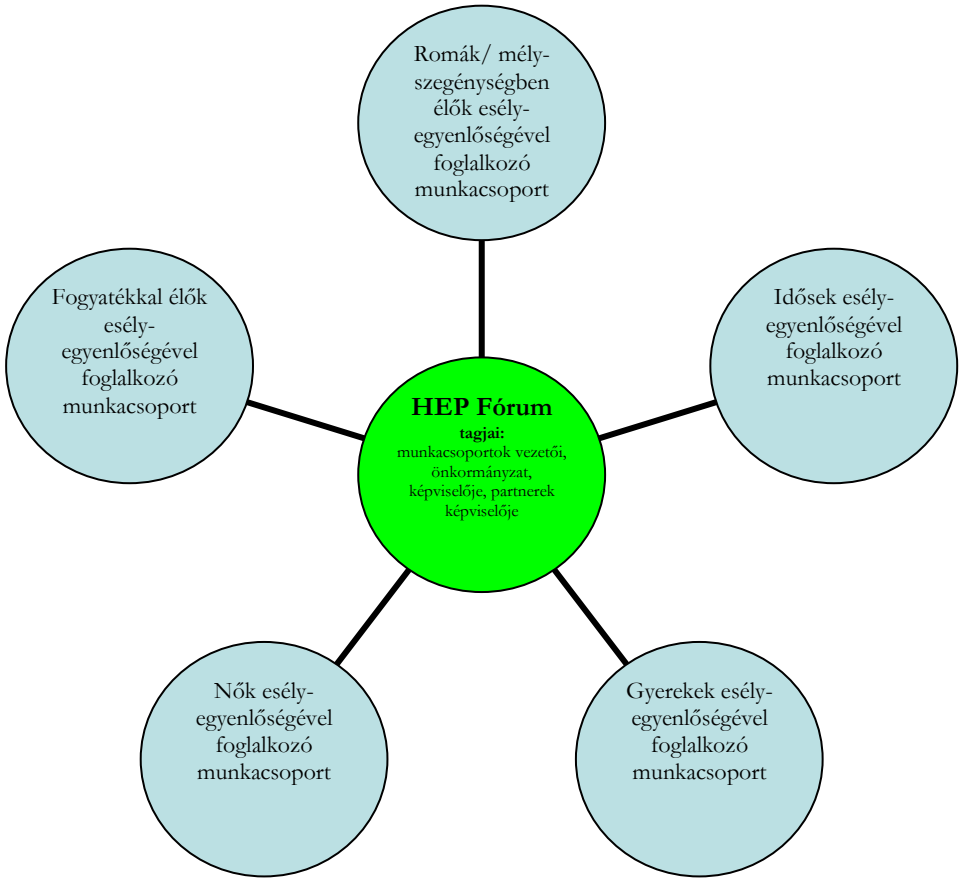
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.

- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
    - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
    - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
    - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
    - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden**,** az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás,

együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Mezőcsát Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Mezőcsát Város Önkormányzatának képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és …… számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum Aláírás

Mezőcsát Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum Partner aláírás

Dátum Partner aláírás

Dátum	Partner aláírás

HEP elkészítési jegyzék[2]

NÉV[3]	HEP részei[4]										Aláírás[5]
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	

[2] Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

[3] A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

[4] A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

[5] Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.